

Tuomas Hynynen

**Siunataanhan kauppakeskuksia ja lemmikkejäkin,
miksei ihmissuhteita?**

Ehdotus ihmissuhteen siunaamisen kaavan laatimisesta

Helsingin yliopisto
Teologian jatko-opinnot

20.10.2019

Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	3
2	Luterilainen etiikka on luonnollisen moraalilain etiikkaa	8
3	Oppi, tunnustus ja kirkon jumalanpalveluselämä	13
4	Avoliitto Jumalan asetuksena ja hyvän elämän edistäjänä	16
5	Ihmissuhteet hyvän elämän edistäjinä ja liittona	23
6	Siunauksen teologiaa	25
7	Johtopäätökset.....	32
8	Kirjallisuus	35
9	Liite: Ehdotus ihmissuhteen siunaamisen kaavasta	40

Kiitän lämpimästi ystäviäni Eetu Kejosta ja Anna Moringia yksityiskohtaisista kommenteista ja muutosehdotuksista tämän tutkielman ja ihmissuhteen siunaamisen kaavan luonnokseen. Lisäksi kiitän ohjaajaani Jaana Hallamaata ja Tampereen tuomiokapitulin työntekijöitä kannustuksesta tämän tutkielman laatimiseen.

Työn otsikon kysymyksen lemmikkien, kauppakeskusten ja ihmissuhteiden siunaamisesta on esittänyt hieman eri muodossa esimerkiksi seksuaalista ja sukupuolista tasavertaisuutta edistävän Seta ry:n varapuheenjohtaja Elina Laavi kommentoidessaan marraskuussa 2010 kirkolliskokouksen päätöstä olla laatimatta rekisteröidyn parisuhteen siunaamisen kaavaa:

Toiset [SETA:n jäsenet] ovat sitä mieltä, että hyvä kun saatiin päätös. Toiset ihmettelevät, miksei homopareja ei voida vieläköön tasaveroisesti kohdella. Siis jos kauppakeskuksia ja lemmikkejäkin siunataan, niin miksi ei kahden ihmisen rakkautta.¹

---

¹ Yle uutiset 12.11.2010.

1 Johdanto

Marraskuussa 2019 tarkastettavassa väitöskirjassani esitän, että kirkolla² on kaksi toisistaan poikkeavaa lähestymistapaa eettisiin kysymyksiin. Väitöskirjassani kutsun innostaviksi niitä kannanottoja, joissa ihmisiä pyritään innostamaan liikkeelle toimimaan jonkun hyvän asian edistämiseksi. Esimerkiksi kannustaessaan ihmisiä taisteluun ruokaturvan puolesta, vastuulliseen sijoittamiseen tai ilmastonmuutoksen torjuntaan kirkko luottaa ihmisten kykyyn tehdä harkittuja eettisiä ratkaisuja ja soveltaa kultaista sääntöä toisen ihmisen tai toisen luodun hyväksi.

Sen sijaan rajoittaviksi kutsumissani kannanotoissa ihminen kuvataan itsekkäänä ja syntisenä. Raamatun ja kirkon opetusta käytetään näissä kannanotoissa hillitsemään tai rajoittamaan ihmisten omia toiveita, intressejä tai pyrkimyksiä. Ihmisen kyky tehdä omantuntonsa varassa vastuullisia päätöksiä voidaan mainita. Kuitenkin samassa yhteydessä muistutetaan omantunnon voivan erehtyä ja tarvitsevan Jumalan sanan ja yhteisten normien ohjaavaa vaikutusta.³ Erityisesti kirkon seksuaali- ja perhe-etiikkaa koskevien kannanottojen arvioin sisältävän hyvin paljon tällaisia rajoittavia piirteitä.⁴

Tulkitsen siten kirkon osoittavan epäluottamusta ihmisten omaan harkintakykyyn ihmissuhdeasioissa. Tämä epäluottamus on suuressa ristiriidassa sen kanssa, että luterilaisen etiikan kuvauksissa⁵ ajatellaan luterilaisen etiikan olevan luomisessa ihmisen sydämeen asetetun lähimmäisenrakkauden periaatteen soveltamista, jossa ihminen asettuu toisen asemaan ja tarkastelee eettisiä kysymyksiä toisen näkökulmasta.

Nykyisin käytössä olevat kirkollisten toimitusten kaavat on hyväksytty vuonna 2003. Vaikka nämä kaavat tarjoavat aiempia enemmän valinnaisuutta, kirkon toimitukset mahdollistavat siunaustoimituksia vain hyvin rajatuissa elämäntilanteissa. Ihminen siunataan kasteessa. Lapsia ei piispojen vuonna 2012 antaman ohjeistuksen mukaan siunata nimenantojuhlassa, jossa lasta ei kasteta.⁶ Rippikoulun käyneet siunataan konfirmaatiossa. Tämän jälkeen

---

² Käytän tässä tutkielmassa sanaa ”kirkko” tarkoittamaan Suomen evankelis-luterilaista kirkkoa.

³ Esimerkiksi Rakkauden lahja 2008, 22–22.

⁴ Hynynen 2019a, 208–210.

⁵ ks. luku 2.

⁶ Esimerkiksi Mikkelin hiippakunnan piispa 21.8.2012.

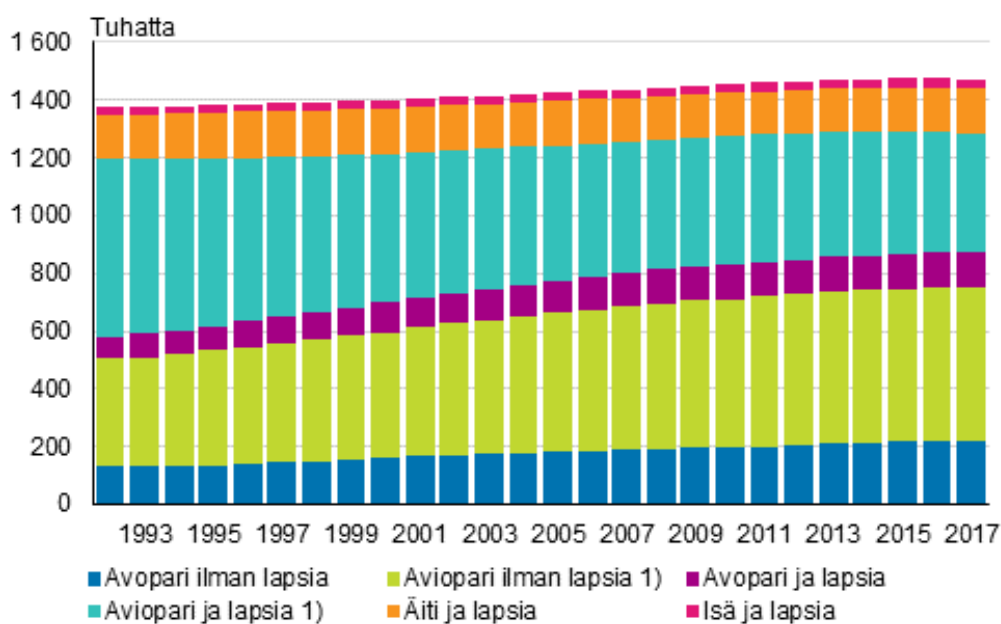
ihmisiä siunataan nykykäytännön mukaan kasuaalitoimituksissa⁷ ainoastaan miehen ja naisen välisen parisuhteen juridisen rekisteröinnin yhteydessä kirkollisessa vihkimisessä tai siviiliviranomaisen edessä solmitun avioliiton kirkollisessa siunaamisessa. Kodin siunaamisen kaava tarjoaa mahdollisuuden siunata (uudessa) kodissa asuvat ihmiset. Näin kodin siunaamistoimitus antaa jonkin verran kaste-, vihki- ja hautaan siunaamistoimituksia enemmän valinnanvaraa siihen, millaisessa elämäntilanteessa olevia ihmisiä siunataan. Lisäksi erilaiset kirkon virkaan vihkimiset ja rukoushetket eri elämäntilanteissa antavat jonkin verran mahdollisuuksia ihmisten siunaamiseen määritellyissä tilanteissa.

2000-luvulla Suomessa asuvien ihmisten ihmissuhteiden ja perhemallien kirjo on entisestään monimuotoistunut. Tilastokeskuksen Perhe 2017 -tutkimuksen mukaan avioparin ja lasten muodostamien perheiden määrä ja osuus suomalaisista perheistä on vähentynyt merkittävästi vuodesta 1992 vuoteen 2017. Myös perheettömien määrä on kasvanut Suomessa. Vuonna 1990 perheisiin kuului 82% väestöstä, vuonna 2017 enää 74%.⁸

---

⁷ Kasuaalitoimitukset ovat toimituksia, joista säädetään kirkkolaisissa ja kirkkojärjestyksessä. Tällaisia toimituksia ovat mm. kaste, avioliittoon vihkiminen, avioliiton siunaaminen ja hautaan siunaaminen. Kasuaalitoimitusten toimittaminen on yleensä papin tehtävä. Kirkkokäsikirjassa Kasuaalitoimitusten yhteyteen on otettu myös tavallisimpia rukoushetkiä kuten rukoushetki sairaan luona, ehtoollinen kuolevan luona, sekä kodin siunaamisen kaava, jotka voi johtaa muukin kuin pappi. Kirkollisten toimitusten kirja, osa Kirkollisten toimitusten kirjan käyttäjälle. Katso myös alaviite 113.

⁸ Tilastokeskus 2018.

Kuvio 1.1. Perheet tyypeittäin 1992–2017.⁹

1) Sisältää rekisteröidyt parisuhteet vuodesta 2002 lähtien ja saman sukupuolen avioparit vuodesta 2017 lähtien.

Kirkossa on 2000 -luvulla havahduttu suomalaisten arvomaailman muutokseen.

Kirkkohallituksen vuonna 2005 julkaisemassa *Kansalaisvastuun katekismuksessa* todetaan, että 2000-luvulla ei enää eletä yhtenäiskulttuurissa eikä arvotyhjiössä vaan arvojen runsauden, hajanaisuuden ja ristiriitaisuuden keskellä.¹⁰ Kirkon nelivuotiskertomus *Monikasvoinen kirkko 2004–2007* totesi vuonna 2008 suomalaisten käsitysten yksilömoraalin, erityisesti seksuaalietiikan alueella, muuttuneen nopeasti sallivampaan suuntaan.¹¹ Vuonna 2015 laaditussa *Gallup ecclesiastica* -tutkimuksessa 22% kirkosta eronneista ilmoitti kirkosta eroamisen ratkaisevaksi syyksi erimielisyyden jostain kirkon päätöksestä tai kannanotosta, ja 14% sen, että kirkko on liian suvaitsematon seksuaalivähemmistöjä kohtaan.¹²

Suomalaisten arvomaailman muutoksen myötä yhä harvempi kirkon jäsen tunnistaa ja tunnustaa omakseen sellaisen parisuhde- ja perhemallin, jonka kirkko on valmis siunaamaan. Kirkon nelivuotiskertomuksessa *Osallistuva luterilaisuus* vuodelta 2016 todetaan, että

⁹ Tilastokeskus 2018.

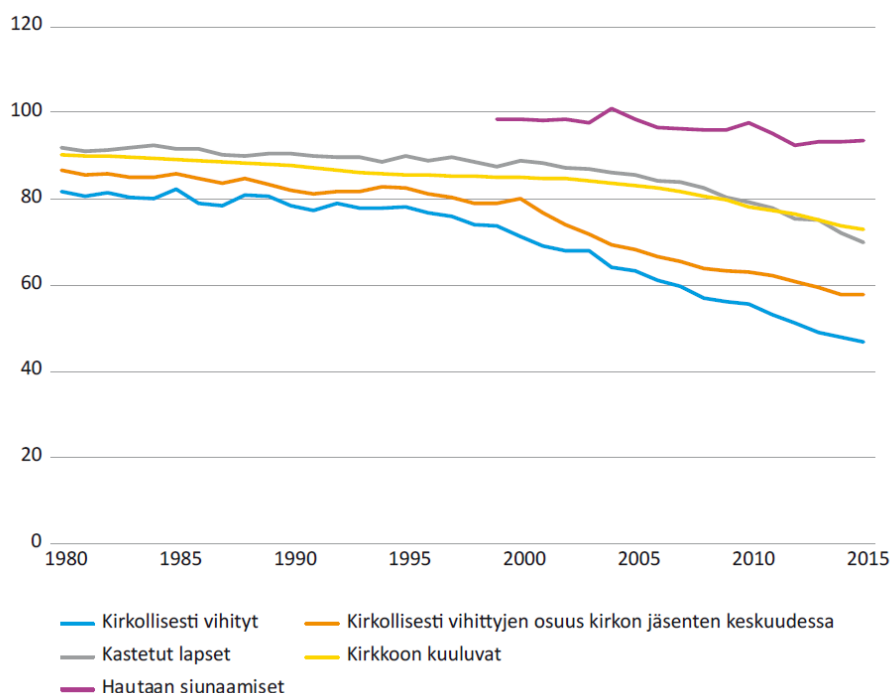
¹⁰ Kansalaisvastuun katekismus 2005, 12–16, 20.

¹¹ Monikasvoinen kirkko 2008, 24.

¹² Osallistuva luterilaisuus 2016, 37–38.

kirkollisten toimitusten tavoitavuus on heikentynyt vuodesta 1980 vuoteen 2015. Tätä muutosta havainnollistaa Kuvio 1.2.

Kuvio 1.2. Kirkkoon kuuluvien ja kastettujen lasten osuus, haetaan siunaamisten osuus sekä kirkollisesti vihittyjen osuus kaikista avioliitoista ja niistä avioliitoista, joissa vähintään toinen vihittävistä kuuluu kirkkoon vuosina 1980–2015, %.¹³

Tulkitsen, että kirkon eri asiakirjoissa ilmaistu käsitys luterilaisesta etiikasta, kirkon kannanottojen erilaisuus etiikan eri soveltamisalueilla, kirkollisten toimitusten rajoittuneisuus ja suomalaisten arvomaailma ovat merkittävässä ristiriidassa toistensa kanssa. Tämän ristiriidan ratkaisuksi ehdotan tässä tutkielmassa ihmissuhteiden siunaamisen kaavaa.

Tutkielmani rakentuu seuraavasti:

Luvussa 2 kuvaan luterilaisen etiikan luonnetta kirjallisuuden perusteella. Esitän, että kirkon asiakirjoissa on toistuvasti esitetty näkemys, jonka mukaan kirkko luottaa ihmisten kykyyn tehdä moraalisesti perusteltuja, vastuullisia ratkaisuja. Luvussa 3 kuvaan kirkon opin,

¹³ Osallistuva luterilaisuus 2016, 31.

tunnustuksen ja jumalanpalveluselämän luonnetta ja suhdetta ja totean, että kirkon oppi tai opetus tulee julkiseksi kirkon jumalanpalveluselämässä.

Luvussa 4 kuvaan kirkon avioliiton teologiaa. Tarkastelen avioliittoa yhtäältä Jumalan asetuksena, toisaalta ihmisten hyvää edistävänä, ihmisten hyvinvoinnille hyödyllisenä rakenteena. Luvussa 5 kuvaan ihmissuhteita hyvää edistävinä rakenteina ihmisten elämässä. Mainitsen lyhyesti myös kirkon opetuksesta muutamia kohtia, joissa muihinkin ihmissuhteisiin kuin avioliittoon liittyy lupaus tai liitto.

Luvussa 6 tarkastelen lyhyesti siunaamisen teologiaa ja totean, että kirkossa siunauksella on kahtalainen merkitys. Yhtäältä siunaaminen on arkipäiväistä, itsensä tai kaikkien paikalla olevien ihmisten siunaamista rukouksessa. Toisaalta kasuaalitoimituksiin sisältyvä erityinen siunausrukous rajoittuu sellaisiin parisuhteisiin tai asioihin, jotka kirkon opetuksen mukaan ovat Jumalan tahdon mukaisia.

Luvussa 7 vedän yhteen tämän tutkielman antia. Esitän, että tutkielmassa esittämäni perustelut osoittavat, että ihmissuhteen siunaamisen kaava on luonnollinen jatkumo kirkon jumalanpalveluselämälle, opille ja eettiselle opetukselle.¹⁴ Kirjallisuusluettelon (luku 8) jälkeen luku 9 sisältää yksityiskohtaisen ehdotuksen ihmissuhteen siunaamisen kaavasta.

Tutkielmani on kirjoitettu tietoisena siitä, että kirkon sisällä on kaksi eri avioliittokäsitystä. Tässä tutkielmassa en haasta tai kritisoi kirkon nykyistä käsitystä, jonka mukaan Jumala on asettanut avioliiton miehen ja naisen väliseksi. Ehdottamani ihmissuhteen siunaamisen kaava nykyisen vihki- ja avioliiton siunauskaavan säilymisen miehen ja naisen avioliittoa koskevana kaavana. Ymmärrän, että ehdotonta sukupuolten tasa-arvoa vaativille kirkon jäsenille ehdotukseni ei ole riittävä. Toisaalta ehdotukseni mahdollistaisi samaa sukupuolta olevan parin kirkollisen vihkimisen ja parisuhteen siunaamisen. Näin ehdotukseni voisi mahdollistaa kahden vastakkaisen avioliittokäsityksen rinnakkaiselon kirkossa, luoden todellista tilaa molemmille. Samalla ihmissuhteen siunaamisen kaava antaisi kirkon työntekijöille aivan uudenlaisia hyväksyvän tunnustamisen ja ihmisten vierellä kulkemisen mahdollisuuksia.

---

¹⁴ Ajatuksen ihmissuhteen siunaamisen kaavasta olen esittänyt aiemmin blogitekstissäni, Hynynen 2019c.

2 Luterilainen etiikka on luonnollisen moraalilain etiikkaa

Tässä luvussa¹⁵ kuvaan lyhyesti luterilaista etiikkaa. Esitän, että luterilainen etiikka luottaa, vaikkei rajattomasti, ihmisen kykyyn tehdä moraalisesti oikeita päätöksiä.

Luterilaista etiikkaa luonnehditaan usein luonnollisen moraalilain etiikaksi.¹⁶ Luonnollisella moraalilailla tarkoitetaan näkemyksiä, joiden mukaan moraali on yhteydessä ihmisen olemukseen, ja moraali perustuu kaikille ihmisille yhteiseen, järjen avulla tunnistettavaan luonnolliseen moraalilakiin.¹⁷ Toisaalta on myös esitetty, ettei luterilaista etiikkaa pitäisi ajatella luonnollisen moraalilain etiikkana vaan erityisenä kristillisenä etiikkana.¹⁸ Suomen evankelis-luterilaisen kirkon sisällä käydyssä eettisessä keskustelussa on esitetty, että luterilaisen etiikan perustana on evankeliumi syntien anteeksiantamisesta¹⁹, ensimmäinen käsky²⁰, tai se, mikä ajaa Kristuksen asiaa²¹.

Pidän kuitenkin alempana esittämilläni perusteilla tämän tutkielman kannalta riittävän perusteltuna todeta luterilaisen etiikan liittyvän luonnollisen moraalilain perinteeseen ja lähtevän siitä, että luodessaan ihmisen Jumala on asettanut ihmisen sydämeen lähimmäisenrakkauden veloitteen, kultaisen säännön. Ihminen on kykenevä soveltamaan

---

¹⁵ Tämän luvun teksti lainaa laajasti väitöskirjani tekstiä. Hynynen 2019a, 40–46.

¹⁶ Luonnollisen moraalilain etiikka erotetaan usein vaihtoehtona uskon etiikalle. Uskon etiikka merkitsee Antti Raunion mukaan käsitystä, jonka mukaan kristillinen etiikka perustuu kristilliseen uskonkäsitykseen. Usko sisältää sekulaarista etiikasta poikkeavia moraalinormeja, ja voidakseen toimia oikein ihmisen tulee olla kristitty ja seurata Raamatussa annettuja käskyjä. Raunio 2007a, 18.

¹⁷ Raunio 2007a, 18.

¹⁸ Esimerkiksi Knuutila 1989, 110 kuvaa kahta erilaista Lutherin teologian tulkintaperinnettä. ”Toisessa tulkintaperinteessä [...] on yritetty eri tavoin osoittaa, että Lutherin mukaan on olemassa erityinen kristillinen sisällöllinen etiikka, jonka periaatteet ovat uskovalle välittömästi evidenttejä ja joka täydentää tai tulkitsee luonnolliseen moraalilakiin perustuvaa etiikkaa.”

¹⁹ Raunio 2007b, 94 kuvaa tällaista tulkintaa ja toteaa: ”Luterilaisuudessa on kuitenkin myös toinen traditio, joka ei pidä etiikan perustana luonnollista moraalilakia, vaan vanhurskauttamisoppia tai evankeliumia syntien anteeksiantamisesta. [...] Yksi luterilaisen etiikan perusteista käydyssä keskustelun ongelma on, että ratkaisu saattaa taipua yksipuolisesti jompaankumpaan suuntaan. Luterilainen etiikka edellyttää kuitenkin kummatkin sekä lain ja luonnollisen järjen että evankeliumin ja uskon.”

²⁰ Jouko Heikkinen esittää tällaisen näkemyksen homoseksuaalisuutta käsittelevässä seminaarissa. Heikkinen 2007, 136: ”Kaikkien tekojen yhdistäminen ensimmäiseen käskyyn on reformaattorille ja hänen katekismuksilleen tyypillistä. Vain se ihminen, jolle Jumala on antanut itsensä Pojan kautta Pyhässä Hengessä ja jolla on pelastava usko, elää vapaana Jumalan lapsena ja noudattaa ensimmäistä käskyä täyttäen samalla muut käskyt. Ensimmäinen käsky antaa myös elämälle ja eettisille ratkaisuille normin.”

²¹ Ruokanen 2002, 106 kuvaa Kristus-keskeistä armo-oppia Raamatun keskeisenä tulkintaperiaatteena mutta ei mainitse tätä luterilaisen etiikan lähtökohtana. Ajaa Kristusta -periaatteeseen etiikan lähtökohtana viittaa myös Peltonen 2007, 77.

kultaista sääntöä ja tekemään eettisesti oikeita ratkaisuja, mutta toisaalta syntiin langenneessa maailmassa omatunto voi erehtyä. Tällaista käsitystä luterilaisesta etiikasta kuvaavat monet kirkon asiakirjat, joista referoin muutamia.

1990 -luvulla kirkossa valmisteltiin etiikan käsikirjaa kirkolliskokoukselle tehdyn aloitteen jälkeen. Prosessin myötä syntyi Jorma Laulajan teos *Elämän oikea ja väärä*. Teoksella ei ole virallista asemaa kirkossa, mutta kirkon kannanottoja tutkineen Maarit Hytösen mukaan *Elämän oikea ja väärä* kuvaa kirkon kantaa siinä mielessä, ettei se ainakaan ole ristiriidassa kirkon kannan kanssa.²²

Elämän oikea ja väärä -teoksen mukaan Raamatun ja kirkon opetukset ovat yhtenevät ihmisen sydämeen kirjoitetun lain kanssa.²³ Eettiset ratkaisut perustuvat kultaiseen sääntöön, vaikka eri tilanteissa ratkaisut olisivat erilaisia.²⁴ Kultainen sääntö on sekä Jeesuksen opetus että luonnollisen lain vaatimus: ihmiskunnan yhteinen sääntö joka tunnetaan eri uskonnoissa ja kulttuureissa.²⁵ Kultainen sääntö vaatii asettumaan toisten yhteyteen ja asemaan, miettimään asioita kokonaisedun kannalta, ja pyrkimään kohtuulliseen elämään.²⁶ Teoksen seitsemännessä pääluvussa kootaan kristillisen etiikan keskeiset näkökohdat ”etiikan katekismukseen”, jota kuvaan Kuviossa 2.1. Tässä ”etiikan katekismuksessa” Laulaja kuvaa ihmisen kahtalaista olemusta eettisenä toimijana. Ihminen on yhtäältä luotu Jumalan kuvaksi ja luonnostaan moraalinen, mutta toisaalta langennut itsekäs itsensä toteuttaja.²⁷

---

²² Hytönen 2003, 17: ”Kirja on syntynyt kirkon virallisen tahon aloitteesta. Vaikuttaa siltä, että kirja edustaa kirkon kantaa siten, ettei se ole ainakaan ristiriidassa kirkon virallisen kannan kanssa. Kirjalta puuttuu kuitenkin kirkon virallisen kannanoton status. Kysymyksessä ei ole piispojen yhteinen kannanotto, kuten esimerkiksi *Kasvamaan yhdessä* on, vaan kirjansa johdannossa Laulaja korostaa, että hän lähestyy aihepiiriä ennen kaikkea kirkon jäsenenä.”

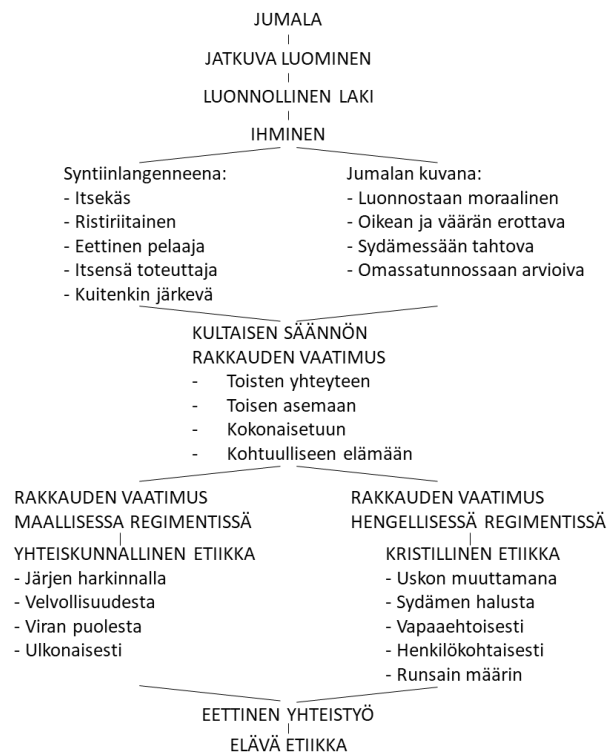
²³ Laulaja 1994, 62.

²⁴ Laulaja 1994, 19.

²⁵ Laulaja 1994, 41, 44–48.

²⁶ Laulaja 1994, 50–53.

²⁷ Laulaja 1994, 261–265.

Kuvio 2.1 Luonnollisen lain etiikka Jorma Laulajan mukaan.²⁸

Kultaiseen sääntöön perustuva luonnollisen lain etiikka vaatii vaivannäköä. Jorma Laulajan mukaan on kysyttävä, mitä lähimmäisen rakastaminen tarkoittaa kussakin tilanteessa.²⁹ Antti Raunio muistuttaa, ettei toisen hyvää voi tietää pelkästään kuuntelemalla hänen toiveitaan tai soveltamalla yleisiä periaatteita ilman, että paneutuu toisen konkreettiseen tilanteeseen.³⁰ Toisen tilannetta tulee yhtäältä arvioida hänen omasta tilanteestaan ja lähtökohdistaan käsin, ja toisaalta käsitys toisen todellisesta hyvästä voi nivoutua myös kirkon uskonnolliseen käsitykseen:

Kirkolla voi [...] rakkautta toteuttaessaan olla omia, kristillisestä uskosta nousevia ja teologisesti perusteltuja näkemyksiä siitä, mikä on ihmisille hyväksi. Näitä pyritään sitten soveltamaan ottamalla huomioon ihmisten konkreetit elämäntilanteet ja tarpeet. Periaatteiden tason ja pastoraalisen tason ero ja yhteenkuuluvuus on tässä kuitenkin

²⁸ Laulaja 1994, 272.

²⁹ Laulaja 1994, 63.

³⁰ Raunio 2007b, 98: "Aito lähimmäisenrakkauden toteuttaminen edellyttää sen arviointia, mikä on ihmisen todellinen tarve ja mikä on hänelle hyväksi. Joskus asia on helppo selvittää, joskus se on hyvin vaikeaa. Luterilainen käsitys lähimmäisenrakkaudesta ei siis oletta, että toisen konkreettisen hyvän voisi tietää jo etukäteen, paneutumatta hänen tilanteeseensa. Mutta se ei myöskään oletta, että ihminen itse osaa kaikissa tapauksissa parhaiten määrittää oman hyvänsä. Käytännössä tämä tarkoittaa haastetta keskusteluun ja vuorovaikutukseen aina kun se on mahdollista. Moraalisuus ei ole suoraviivaista yleisten periaatteiden toteuttamista käytännössä."

olennaista. Kirkon täytyy toimia kummallakin tasolla. Periaatteen tasolla kirkko ilmaisee, mitä usko ja rakkaus tarkoittavat, mutta vain pastoraalisella tasolla niitä voidaan varsinaisesti toteuttaa.³¹

Piispojen puheenvuoro *Rakkauten lahja* vuodelta 2008 kuvaa luterilaista etiikkaa samansisältöisesti. Puheenvuorossa kuvataan omaatuntoa, joka ohjaa ihmisen toimintaan, mutta jonka rinnalla tarvitaan yhteisiä, ulkoisia normeja.³² Raamatun ja Jeesuksen eettinen opetus tukee sitä, mitä ihminen moraalitajunsa avulla tuntee oikeaksi ja kuuliaisuus elämälle tuo siunauksen:

Raamatun eettinen opetus tukee sitä, minkä ihminen luonnollisen moraalitajunsa avulla tuntee oikeaksi. Kymmenen käskyn laki vaatii uskoa Jumalaan ja rakkautta lähimmäiseen. On kunnioitettava vanhempia, toisen henkeä, puolisoa, perhettä, kunniaa ja omaisuutta.

Jeesus vahvisti kymmenen käskyn sisällön ja syvensi sen merkitystä. Vuorisaarnassaan hän kiteytti luonnollisen lain vaatimuksen niin sanottuun kultaiseen sääntöön. ”Kaikki minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille” (Matt. 7:12). Raamattu on kuin peili, jonka edessä voimme kysyä itseltämme, olemmeko oikein kuunnelleet omantunnon ääntä ja Jumalan tahtoa. Se palauttaa mieleen arvoja, jotka joskus unohdetaan ja torjutaan.

Jumalan laki on elämän oma laki. Sen noudattaminen palvelee ja suojelee elämää. Ihminen voi tunnistaa sen sisimmässään hyväksi ja oikeaksi – uskosta tai sen puutteesta riippumatta. Kuuliaisuus elämälle ja sen antajalle tuo mukanaan siunauksen.³³

Kirkon viimeaikaisista asiakirjoista vuonna 2005 julkaistu *Kansalaisvastuun katekismus* kuvaa tapaa, jolla kristitty lähestyy oikean ja väärän kysymyksiä. Teoksen mukaan kristitty arvioi eettisiä kysymyksiä aivan samoilla keinoilla kuin ei-kristitty:

Eli jos joku pohtii, täytyykö kristittynä valita rauhanomainen siviilipalvelus armeijan käymisen sijasta, kysymykseen löytyy paras vastaus aivan samoilla keinoilla kuin jos ei olisi kristitty. Kristittyjen näkökulmasta korostetaan sitä, että yleisinhimillinen moraalilaki on sisällöltään sama kuin raamatullinen käsky rakastaa Jumalaa yli kaiken ja lähimmäistä niin kuin itseä. Toiseksi on hyvä muistaa, että luonnollisen moraalilain antama yhteinen perusta ei suinkaan tarkoita, että yleinen moraalitaju olisi aina kohdallaan ja rakkauten vaatimus ymmärretty oikein.³⁴

---

³¹ Raunio 2007b, 99.

³² Rakkauten lahja 2008, 22: ”Omantunnon rinnalla tarvitaan niin hengellisessä kuin yhteiskunnallisessakin elämässä ulkoisia lakeja ja yhteisiä normeja, jotka edustavat yksilön mielipidettä laajempaa vakaumusta. Ne ovat enemmän kuin yleisen mielipiteen summa: niiden on tarvittaessa pystyttävä puhkaisemaan myös yleisen mielipiteen harha. Ilman ulkoisten normien tukea hyvän ja pahan erottaminen voi käydä vaikeaksi. Maallisten lakien tehtävänä on määräyksin ja jopa pakolla ohjata yhteiselämää oikeaan suuntaan.”

³³ Rakkauten lahja 2008, 22–23.

³⁴ Kansalaisvastuun katekismus 2005, 77.

Kirkon eettisessä opetuksessa kehoitetaan siis asettumaan toisen asemaan. ”Toinen” on usein toinen ihminen, mutta kirkon vuonna 2008 julkaisema ilmasto-ohjelma *Kiitollisuus, kunnioitus, kohtuus* antaa ymmärtää, että tuo ”toinen” voi olla mikä tahansa luotu:

Hengen avulla kristitty toteuttaa luomisessa sydämeen kirjoitettua rakkauden lakia: hän asettuu toisen luodun asemaan ja kysyy, mitä toivoisi itselleen tehtävän, jos olisi samassa tilanteessa.³⁵

Väitöskirjassani esitän myös, että kirkon aiemmat kannanotot, esimerkiksi perustevaliokunnan mietinnön 4/2010 teksti³⁶, saavat kirkon myöhemmissä asiakirjoissa yllättävän suuren painoarvon. Esitän, että kirkon opetus muovautuu tosiasiallisesti kirkon yhteisten toimielinten kannanottojen jatkumossa, ja avointa kultaiseen sääntöön pohjautuvaa eettistä harkintaa ei juurikaan kuvata kirkon parisuhde- ja perhe-etiikkaa koskevissa kannanotoissa.³⁷ Kirkon eettisissä kannanotoissa toisen hyvää kuvataan ja arvioidaan Raamattuun, kirkon opetukseen tai aiempiin kannanottoihin perustuvien käsitysten valossa. Siksi luterilaista etiikkaa ei tule ajatella Raamatusta ja kirkon opetuksesta irrallisena, vaan osana kirkon opin ja opetuksen jatkumoa.

Tässä luvussa olen kuvannut luterilaista etiikkaa kirjallisuuden perusteella. Kultainen sääntö, toisen parhaaksi toimiminen, on yksi Jeesuksen ja kristinuskon keskeinen opetus. Lähimmäistä rakastetaan ja toisen hyväksi toimitaan usein pitkäaikaisissa ja kestävässä, sitoutumiseen ja luottamukseen perustuvissa ihmissuhteissa.

Tutkielmani johdannossa (luku 1) mainitsin, että osaa kirkon kannanotoista luonnehtii niiden kutsuminen rajoittaviksi kannanotoiksi. Rajoittavissa kannanotoissa ihmistä ei kuvata tässä luvussa esitetyllä tavalla vastuulliseksi ja hyvään kykeneväksi, kun taas toisilla etiikan soveltamisalueilla kirkon asiakirjat luottavat ihmisen kykyyn tehdä vastuullisia ratkaisuja. Kuitenkin myös parisuhde-, perhe- ja seksuaalietiikan alueella ihmisellä on kyky tehdä itseään ja lähimmäisiään koskevia vastuullisia ja hyvää elämää edistäviä ratkaisuja. Samaan aikaan ihminen on erehtyväinen ja syntinen niin perhe-etiikan, seksuaalietiikan kuin globaalin oikeudenmukaisuuden tai vastuullisen sijoittamisen kysymyksissä.

---

³⁵ Ilmasto-ohjelma 2008, 37.

³⁶ Ks. alaviite 51.

³⁷ Hynynen 2019a, 200, 210–213.

3 Oppi, tunnustus ja kirkon jumalanpalveluselämä

Tässä luvussa kuvaan kirkon oppia, tunnustusta, jumalanpalvelusta ja kirkollisia toimituksia.³⁸ Esitän, että kirkon opin ja tunnustuksen ja jumalanpalveluselämän tulee olla sopusoinnussa keskenään.

Juha Pihkala kuvaa uskoa Jumalan läsnäolon, yhteyden ja turvan kokemuksena. Usko on asenne ja tila, jonka Jumala synnyttää ihmisessä.³⁹ Uskon voi ottaa vastaan kääntymällä, ei tutkimalla.⁴⁰ Oppi ja usko erotetaan toisistaan ilmaisuilla *fides quae (creditur)* ja *fides qua (creditur)*. Ilmaisuihin *fides quae* merkitsee kuvausta uskon kohteesta: asioista, joihin uskomisen, *fides qua*, perustuu. Oppi kertoo, millainen on uskon kohde, ja mitä tapahtuu, kun ihminen uskoo. Opin kautta kuvataan myös uskon erityisprofiili, esimerkiksi verrattuna muihin uskontoihin tai tapoihin uskoa.⁴¹

Oppi ja tunnustus ohjaavat kirkon opetusta ja toimintaa. Papiksi vihittävä lupaa pysyä Jumalan pyhässä sanassa ja evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuksessa sekä olla julistamatta tai salassa suosimatta sitä vastaan sotivia oppeja.⁴² Kirkon pyhissä toimituksissa ja opetuksessa käytettävien kirjojen on oltava kirkon tunnustuksen mukaisia.⁴³ Rippikoulussa on opetettava kirkolliskokouksessa hyväksytyn kristinopin mukaisesti.⁴⁴

Opin, tunnustuksen ja kirkon jumalanpalveluselämää ohjaavien käsikirjojen laatiminen kuuluu kirkolliskokouksen toimivaltaan. Kirkolliskokous muun muassa hyväksyy kristinopin, virsikirjan ja kirkkokäsikirjat ja käsittelee kysymyksiä, jotka ”edellyttävät kirkon uskoa ja

---

³⁸ Luku pohjautuu ja osin lainaa suoraan väitöskirjaani. Hynynen 2019a, 35–40.

³⁹ Pihkala 2009, 84.

⁴⁰ Pihkala 2009, 31: ”Koska kuvat ovat uskon äidinkieli, usko voidaan syvimiltään elää vain tällä kielellä ja sen ehdoilla. Uskon olennaisimpia ulottuvuuksia ei voida kokonaan ’kääntää’ arkikielelle tai tieteen kielelle sillä tavoin, että ne saisivat niissä vakuuttavan perustelun. Uskonnollisia ilmiöitä voidaan kyllä osaksi kuvata ja ymmärtää ulkoapäin objektiivisen tieteen menetelmin. Näin tapahtuu sekä akateemisessa teologiassa että uskontotieteessä. Niin ei kuitenkaan tavoiteta niiden sisäistä ulottuvuutta, joka on uskon itsensä kannalta olennainen. ’Uskon’ ja ’perustelujen’ välille jää aina raja, joka voidaan ylittää vain ’kääntymällä’. Uskon kohde valloittaa ja voittaa ihmisen.”

⁴¹ Pihkala 2009, 84–85.

⁴² Kirkkojärjestys 1055/1993, 5:6§.

⁴³ Kirkkojärjestys 1055/1993, 1:2§.

⁴⁴ Kirkkojärjestys 1055/1993, 3:4§.

oppia koskevia tai niihin pohjautuvia periaatteellisia kannanottoja”.⁴⁵ Näistä päättäminen edellyttää 3/4 määränemmistöä.⁴⁶

Lex orandi, lex credendi -periaate merkitsee kirkon opin ja jumalanpalveluselämän yhteenkuuluvuutta. Esimerkiksi piispainkokouksen selvitys *Parisuhdelain seuraukset kirkossa* vuodelta 2010 muistuttaa opin ja jumalanpalveluselämän yhteenkuuluvuudesta:

Oppi ja jumalanpalveluselämä ovat kaksi rinnakkaista, joskin hyvin läheisesti toisiinsa sidoksissa olevaa tapaa ilmentää uskonnollista peruskokemusta yhteisöllisesti. Siksi voidaan edellyttää, että kirkollinen toimitus heijastaa kirkon yhteistä uskoa ja ihmiskuvaa. Samalla voidaan havaita, että jumalanpalveluselämän uudistukset ja muutokset vaikuttavat siihen, kuinka kristillisen uskon totuudet avautuvat kirkon elämässä. [...] Sekä kirkon rukouselämä että sen oppi nousevat samasta peruskokemuksesta. Mutta molemmat lähestyvät tätä samalla kertaa lumoavaa ja pelottavaa mysteeriota omalla tavallaan ja kuvaavat sitä omalla kielellään. Kirkossa tätä opin ja kultin yhteenkuuluvuutta on usein ilmaistu lauseella: 'Rukouksen laki on uskon laki' (*Lex orandi, lex credendi*).⁴⁷

Kirkolliskokoukselle asioita valmisteleva perustevaliokunta on todennut vastaavan jumalanpalveluselämän ja kirkon yhteisen uskon yhteenkuuluvuuden mietinnössään 1/2018 arvioidessaan ehdotusta kirkon avioliittokäsityksen laajentamisesta:

Sekä aloitteen että kirkolliskokouksen lähetekeskustelun valossa näyttää siltä, että muutoksen keskeiset perustelut nousevat toimituksen ymmärtämisestä pastoraalisena kohtaamisena, siirtymäriittinä, institutionaalisenä hyväksynnän osoittamisena sekä viranomaistoimituksena. Sen sijaan vihkimisen näkeminen koko kirkon yhteisenä jumalanpalveluksena on saanut vain vähän huomiota.

Valiokunnan käsityksen mukaan avioliittoon vihkiminen on osa kirkon jumalanpalvelusta. Siksi sen muuttamisen perusteluiksi eivät riitä muutokset toimintaympäristössä. Vihkimistä koskevien muutosten tulee perustua kirkon yhteiseen uskoon, jonka lähtökohdat on ilmaistu Pyhässä Raamatussa ja kirkon tunnustuksessa.⁴⁸

Kirkon avioliittoteologiaa väitöskirjassaan tutkinut Antti Yli-Opas toteaa myös, että kirkon käsitys avioliitosta tulee julkiseksi kirkollisissa vihkitoimituksissa. Jos kirkon käsitys avioliitosta on ristiriidassa vihkitoimituksen sanamuodon kanssa, vihkitoimituksen ilmaisutapa jää ihmisten mielissä edustamaan kirkon käsityksiä.⁴⁹

---

⁴⁵ Kirkkolaki 1054/1993, 20:7§.

⁴⁶ Kirkkolaki 1054/1993, 20:10§.

⁴⁷ Piispainkokous 2/2010, 49.

⁴⁸ Perustevaliokunta 1/2018, 49–50.

⁴⁹ Yli-Opas 2010, 352–353: ”Jos kirkon käsitys avioliitosta on usealla tavalla erilainen kuin vihkikaava sanoittaa, tosiasiasa vihkikaavan ilmaisu jää edustamaan ihmisten mielissä kirkon käsitystä. Tässä mielessä vihkikaavan ja avioliiton teologian tulisi olla sisällöltään yhteneväisiä. Jos kirkon teologinen oppi avioliitosta ilmaistaan

George A. Lindbeckin mukaan kirkkokunnan oppi ei välttämättä kuvaa sen uskon kannalta keskeisiä, vaan ristiriitoja herättäneitä asioita. Kirkon jäsenet jakavat erilaisia uskomuksia ja käytänteitä, joista ristiriitatilanteissa muotoillaan virallisia oppilauselmia.⁵⁰ 300-luvun kiista Jumalan kolminaisuudesta ja reformaatioajan erimielisyys kasteesta tai pappien selibaatista näkyy edelleen kirkon opissa. 2000-luvulla kysymys homoseksuaalisuudesta on yksi luterilaista kirkkoa jakava kysymys. Tulkitsen, että kirkon 2000-luvun asiakirjoissa esiintyvä miehen ja naisen välisen avioliiton korostus⁵¹ heijastaa nimenomaan asian ristiriitaisuutta, ei asian luovuttamattomuutta kirkossa.

Tämän tutkielman kannalta on olennaista nostaa esille kirkon uskon, tunnustuksen, opetuksen ja jumalanpalveluselämän yhteenkuuluvuus. Ehdotettavalle ihmissuhteen siunaamisen kaavalle tulee löytää kirkon uskosta, tunnustuksesta tai opetuksesta johdetut positiiviset perustelut, eikä siunaamisen kaavaa voida laatia irrallaan näistä tai näiden vastaisesti. Katson, että kultainen sääntö ja rakkauden kaksoiskäskyyn sisältyvä lähimmäisenrakkauden velvoite ovat kirkon uskosta nousevia perusteita laatia siunaamisen kaava ihmissuhteille, jotka edistävät lähimmäisenrakkauden toteutumista.

On myös kysyttävä, onko luvussa 2 esitetty kuva luterilaisen kirkon eettisestä opetuksesta oikea, jos se ei ilmene kirkon jumalanpalveluselämässä, tai jos jumalanpalveluselämä ilmentää eettiselle opetukselle vastakkaista tai ristiriitaista käsitystä. Esitänkin, että ristiriita kirkon opetuksen ja jumalanpalveluselämän välillä ratkaistaan kehittämällä kirkon jumalanpalveluselämää laatimalla ja ottamalla käyttöön ihmissuhteen siunaamisen kaava.

---

oleellisilta osin vain tunnustuskirjoissa ja erillisissä kannanotoissa ja vihkikaavan tavoite on lähinnä käytännöllinen, saattaa muodostua useita, toisistaan poikkeavia käsityksiä avioliitosta.”

⁵⁰ Lindbeck 1984, 75.

⁵¹ Esimerkiksi Perustevaliokunta 4/2010, 6: ”Viimeaikaisessa keskustelussa on esitetty ehdotus ns. sukupuolineutraalista avioliittolaista. Perustevaliokunta katsoo, ettei kirkko voi tältä osin muuttaa omaa avioliittokäsitystään, joka kuuluu sen uskonkäsitykseen ja ihmiskuvaan.”

4 Avioliitto Jumalan asetuksena ja hyvän elämän edistäjänä

Tässä luvussa tarkastelen kirkon avioliittoteologiaa. Luku pohjautuu kirkon vihkikaavoihin, piispojen puheenvuoroihin ja Antti Yli-Oppaan väitöskirjaan.⁵² Yli-Opas jakaa aviopuolisoiden kumppanuuteen liittyvät ilmaisut *ontologisen*, olemuksellisen kumppanuuden ilmaisuihin, joissa kumppanit ovat yhtä, sekä *eettisiin* ilmaisuihin, joissa kumppanuus toteutuu jakamisen, palvelemisen ja rakastamisen muodossa.⁵³ Ontologiseen kumppanuuteen viitataan vihkikaavassa viittaamalla luomiskertomuksen sanamuotoihin, eettiseen kumppanuuteen viitataan muistuttamalla aviopuolisoiden velvollisuuksista toisiaan kohtaan.⁵⁴ Pidän tätä avioliittoteologian jaottelua Jumalan asetukseen ja hyvän elämän edistämiseen merkittävänä myös tämän tutkielman kannalta.

Kirkon opetuksessa avioliittoa kuvataan luomisessa Jumalan ihmisen luontoon asettamana järjestyksenä.⁵⁵ Monissa kirkon asiakirjoissa viitataan 1. Mooseksen kirjan luomiskertomukseen, jossa Jumala luo ihmisen mieheksi ja naiseksi ja nämä liittyvät toisiinsa.⁵⁶ Yli-Oppaan mukaan tämä luomisjärjestykseen perustuva tulkinta avioliiton asemasta on tärkeä osa kirkon vihkikaavoja:

Luomisjärjestykseen perustuva tulkinta on kuitenkin säilynyt Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa. [Kirkollisten toimitusten opas] O6 liittää ihmisen sukupuolisuuden sekä avioliiton olemassaolon seksuaalisen suhteen muotona juuri luomisjärjestykseen. Avioliiton tarkoituksia tai ominaisuuksia ei tosin tässä yhteydessä mainita järjestyksluonteeseen kuuluviksi. Kristus on oppaan mukaan vahvistanut tämän luomisjärjestyksen. [Kirkollisten toimitusten opas] O6 käyttää käsitettä ”Jumalan asetus”, jolla tarkoitetaan avioliittoa luomistyön yhtenä osana. Tähän asetukseen ja sen kautta

---

⁵² Yli-Opas 2010, 62–171. Lisäksi Yli-Opas tarkastelee avioliiton sakramentaalista luonnetta ja toteaa Lutherin hylänneen käsityksen avioliiton sakramentaalisuudesta. Yli-Opas 2010, 172. Yli-Oppaan 2010, 186 mukaan avioliiton sakramentaalisuus ei ole missään roolissa hänen tutkimissaan Suomen kirkon dokumenteissa vuosilta 1963-2006.

⁵³ Yli-Opas 2010, 155.

⁵⁴ Yli-Opas 2010, 159.

⁵⁵ Esimerkiksi Ajankohtainen asia 1966, 6. ”Kristillisen käsityksen mukaan avioliitto ei kuitenkaan ole pelkkä puolisoiden välinen sopimus, josta määräytyin edellytyksin ja muodoin voidaan vapautua. Se on järjestys, jonka Jumala itse on asettanut ihmiselämän siunaukseksi ja suojaksi. Sellaisena se on tarkoitettu kestävänsä siihen asti, kunnes kuolema sen purkaa.”

⁵⁶ Esimerkiksi Rakkauden lahja 2008, 28–29. ”Kirkko uskoo, että luodessaan ihmisen mieheksi ja naiseksi Jumala asetti avioliiton heidän yhteiseksi elämänmuodokseen. Mies ja nainen irtaantuvat vanhemmistaan, sitoutuvat toisiinsa ja kantavat vastuuta toisistaan läpi elämän: ’Siksi mies jättää isänsä ja äitinsä ja liittyy vaimoonsa, niin että he tulevat yhdeksi lihaksi’ (1. Moos. 2:24).”

luomisjärjestykseen perustuu kirkollisen vihkimisen hengellinen luonne, joka saa ilmauksensa rukouksessa ja siunauksessa.⁵⁷

Kirkko sitoutuu avioliittoteologiassa luonnollisen moraalilain perinteeseen, mikä merkitsee kirkon näkemysten kuvaamista ihmisille luonnollisina, ihmisen olemukseen perustuvina asioina. Esimerkiksi piispojen puheenvuorossa *Kasvamaan yhdessä* vuodelta 1984 kerrotaan ihmisen hakeutuvan ”luonnostaan” elinikäiseen suhteeseen:

Naisen ja miehen kumppanuuden toteutuminen elinikäisenä avioliittona kuuluu ihmisen luontovarustukseen. Se on siis elämänmuoto, johon ihminen luonnostaan hakeutuu ja jonka yleispätevyyden myös tiedot erilaisista inhimillisistä yhteiskunnista näyttävät vahvistavan.⁵⁸

Antti Yli-Opas toteaa kuitenkin, että kirkon käyttämät luonnonoikeudelliset argumentit voivat olla ristiriidassa ympäröivän todellisuuden kanssa:

Suomalaiselle, luterilaiselle avioliiton teologialle näyttää olevan hyvin tyypillistä käyttää luonnonoikeudellisia ja psykologisia argumentteja, jotka saattavat silti olla ristiriidassa ympäröivän todellisuuden kanssa. Tunnustuskirjoihin tai Lutheriin luterilaisen teologian lähtökohtina ei viitata. Raamattuun vedotaan lähinnä viittaamalla luomisjärjestykseen, jonka Jeesus vahvisti.⁵⁹

Kirkon kannanotot korostavat avioliittoon perustuvaa perhettä ihmiskunnan tai yhteiskunnan perusyksikkönä.⁶⁰ Piispojen vuonna 2008 julkaiseman *Rakkauden lahja* -puheenvuoron mukaan Jumala asetti avioliiton ”miehen ja naisen yhteiselämää, seksuaalisuuden toteuttamista ja lasten kasvatusta varten.”⁶¹ Piispojen aiemman puheenvuoron, *Kasvamaan yhdessä* -asiakirjan, mukaan luomisessa asetettuun ihmisen luontoon liittyy lisääntyminen, suvun jatkaminen ja perheen muodostaminen, ja avioliitto on perheen ja yhteyden perusrakenne.⁶²

Tätä vasten on hämmästyttävää, että vuoden 2003 vihkikaavan missään tekstivaihtoehdossa ei viitata lasten saamiseen tai lasten kasvatukseen. Vain yhdessä vaihtoehdossa viitataan ”perheen rakentamiseen”, muutoin puhutaan kodista ja kodin rakentamisesta.⁶³ Siten on

---

⁵⁷ Yli-Opas 2010, 74-75.

⁵⁸ *Kasvamaan yhdessä* 1984, 24.

⁵⁹ Yli-Opas 2010, 97.

⁶⁰ Esimerkiksi *Rakkauden lahja* 2008, 6. ”Perhe on yhteiselämän perusyksikkö. Sen hyvinvointi edistää kaikkien, niin yksilöiden kuin koko yhteiskunnan hyvinvointia.”

⁶¹ *Rakkauden lahja* 2008, 53.

⁶² *Kasvamaan yhdessä* 1984, 8.

⁶³ Yli-Opas 2010, 127.

mahdollista, että kihlapari tulee vihityksi kirkkokäsikirjan mukaisesti ilman, että perheeseen viitataan kertaakaan. Yli-Opas huomauttaa, että lasten ja kasvatuksen poisjättäminen on poikkeuksellinen ratkaisu ”ekumeenisesti ja teologianhistoriallisesti”, sekä siitä syystä että avioliitto nähdään ennen muuta luonnonoikeudellisena, yhteiskunnallisena toimituksena.⁶⁴ Tätä ratkaisua voisi peilata esimerkiksi Eriikka Jankon väitöskirjassaan kuvaaman ja kehittämän kirkon lapsikäsitteistön kautta⁶⁵ ja arvioida, kertooko nykyisen vihkikaavan ratkaisu ihmisten moninaisten tilanteiden kunnioittamisesta ja tahattoman lapsettomuuden ymmärtämisestä, vai siitä, että vihkikaava tosiasiallisesti painottaa avioliiton suhdeluonnetta.

Avioliittoa kuvataan siis sekä luomiseen perustuvana järjestyksenä että Jumalan asetuksena. Jumalan asetuksesta johtuen avioliitto on pyhä, ja tämän pyhyiden alkuperä on Jumalan luomistahdossa. Yli-Oppaan mukaan avioliiton pyhyiden painotus on kuitenkin muuttunut. Kirkon vihkikaavat 1964 ja 1983 korostivat avioliiton pyhyttä, kun taas vuoden 2003 vihkikaavassa puolisoita kehoitetaan ”pitämään pyhänä” avioliittonsa.⁶⁶ Yli-Opas liittääkin tämän kehotuksen sitoutumisen velvoitteeseen, keskinäiseen huolehtimiseen ja rakkauteen:

Vuonna 2003 avioliiton pyhydestä ei ole enää suoraa mainintaa. Sen sijaan on tullut kehoitus, jossa avioliitto kehoitetaan ”pitämään pyhänä”. Avioliiton pyhyiden pitäminen on toistuvasti liitetty Jumalan tahdon noudattamiseen ja avioliiton loukkaamattomuuden säilyttämiseen. Nämä sanoitukset kuvaavat eettistä ja moraalista veloitetta sekä aviosuhteen luonnetta. Siihen kuuluvat keskinäinen apu, sitoutuminen toinen toisiinsa, keskinäinen rakkaus ja kumppanuus.⁶⁷

Avioliittoa kuvataan kirkon asiakirjoissa yhtäältä Jumalan asettamana järjestyksenä tai säädöksenä, toisaalta ihanteena. Yli-Opas toteaa ristiriidan näiden kahden välillä. Säädös on

---

⁶⁴ Yli-Opas 2010, 127-128.

⁶⁵ Jankon 2019, 12–13 mukaan se, että Jeesus asetti lapsen ihanteeksi, poikkesi merkittävästi antiikin ajan normista, jossa vapaat mieskansalaiset asetettiin ihmisyyden normiksi. Jankon 2019, 11–12 mukaan Jeesuksen sanoma lapsista on usein sivuutettu kirkossa ja kirkon opetukseen on poimittu jopa päinvastaisia painotuksia. Jankko tarkastelee lapsuutta sekä erilaisina ikä- ja kehitysvaiheina että suhteena, jossa kysymys ”kenen lapsi” on keskeinen lapseuden luonteen ymmärtämisessä. Tulkitseen, että kirkon nykyinen vuodelta 2003 oleva vihkikaava on osa pitkää traditiota, jossa kirkon opetus ja jumalanpalveluselämä painottavat liikaa aikuisuutta ja aikuisten toimintaa. Siksi myös kirkon toimituksissa tulisi luoda enemmän koko perheitä huomioivia toimituskaavoja. Ehdotettu ihmissuhteen siunaamisen kaava tarjoaisi mahdollisuuden muotoilla kirkollinen toimitus, jossa pari vihitään, parin tai perheen todellisia ihmissuhteita vastaavaksi. Näin ehdotus vastaisi myös v. 2015 kirkossa käytyyn keskusteluun, jossa ehdotettiin uusperheen lasten huomioimista avioliittoon vihkimisessä tai avioliiton siunaamisessa, ks. Anttonen & Paananen 2015.

⁶⁶ Yli-Opas 2010, 58.

⁶⁷ Yli-Opas 2010, 58.

Yli-Oppaan mukaan auktoritatiivinen kanta asiaan, ihanne puolestaan kuvastaa jotain, johon pyritään, vaikka usein jäädään tavoitteesta.⁶⁸ Kirkko on aiemmin puhunut elinikäisyydestä luomisjärjestykseen kuuluvana avioliiton ominaisuutena, mutta siirtynyt sittemmin puhumaan ihanteesta.⁶⁹ Yli-Oppaan mukaan käsitteistö jää kokonaisuudessaan epäselväksi, koska ihanteen suhdetta Jumalan tahtoon, syntiin ja armoon ei määritellä.⁷⁰

Rakkauden lahja kuvaa elinikäistä avioliittoa ihanteena. Tämä ihanne perustuu siihen, mikä on ihmiselle parhaaksi.⁷¹ Ihanteen ja todellisuuden välinen ristiriita liittyy sekä avioliiton aikaisiin vastoinkäymisiin ja epärealistisiin odotuksiin, että elinikäisyyden ihanteen ja avioerojen todellisuuden väliseen ristiriitaan. Yli-Oppaan mukaan ilmaisu ”avioliiton särkyminen” kuvaa kirkon 1970-luvulta eteenpäin muodostunutta uutta ymmärrystä avioliitosta. Avioliittoa on alettu ymmärtää enemmän suhteena, joka voi särkyä, kuin elinikäisenä instituutiona. Vuoden 2003 vihkikaava tarjoaa mahdollisuuden solmia avioliitto kirkkokäsikirjan mukaisesti ilman, että avioliiton elinikäisyyden velvoitetta tai ihannetta mainitaan kertaakaan.⁷²

Käsite ”särkyminen” on kuvaava ilmaus siitä uudesta tavasta ymmärtää avioliitto, joka tuli alustavasti esiin jo 1970-luvulla. Avioliitto ei tämän näkemyksen mukaan ole kiinteä instituutio vaan dynaaminen suhde. Suhteen sisäisen dynamiikan ”särkyminen” merkitsee avioliiton loppumista. Avioero on vain sen toteuttamista käytännössä. Avioliiton ulkoisessa muodossa aiemmin solmitut velvoitteet ja sitoumukset lakkaavat olemasta, kun sisäinen dynamiikka on lakannut toimimasta.⁷³

---

⁶⁸ Yli-Opas 2010, 67.

⁶⁹ Yli-Opas 2010, 78. ”Koska elinikäisyyden ihannetta ei voida aina saavuttaa ja se saavutetaan käytännössä yhä harvemmin, elinikäisyyttä ei ole käytännössä enää pidetty luovuttamattomana kuten vielä 1984, Kasvamaan yhdessä -asiakirjassa. Luomisjärjestykseen kuuluvasta avioliiton elinikäisyyden ominaisuudesta oli jo aiemmin siirrytty käyttämään käsitettä ihanne. Elinikäisyyden ihanne on kuitenkin lievempi ja tulkinnanvaraisempi käsite kuin elinikäisyys avioliiton pysyvänä ominaisuutena.”

⁷⁰ Yli-Opas 2010, 67. ”Jo aikaisemmin *Ajankohtainen asia* käytti samaa käsitettä [ihanne] kuvaamaan kristillisiä arvoja, jotka kuvataan ”kestäviksi ihanteiksi”. Vielä vuonna 2001 esitetty kannanotto kirkon avioliitto- ja seksuaaliopetuksesta kuvaa *Kasvamaan yhdessä* -kannanotossa kuvattua piispojen käsitystä ihanteeksi. Tällöin ihanne määritellään siten, ettei sitä voi aina saavuttaa elämän inhimillisyyden ja rajallisuuden vuoksi. Ihanne jää eri sanoituksista huolimatta määrittelemättä suhteessa keskeisiin teologisiin käsitteisiin. Sen suhde Jumalan tahtoon, syntiin ja armoon ei käy selväksi. Yhtäältä vaikuttaa siltä, että se esitetään Jumalan tahtoa merkitsevänä, mutta toisaalta se näyttäytyy kuvauksena inhimillisistä mahdollisuuksista.”

⁷¹ *Rakkauden lahja* 2008, 11.

⁷² Yli-Opas 2010, 77.

⁷³ Yli-Opas 2010, 109.

Edelleen Yli-Opas toteaa, että avioliiton tarkastelu säätyinä, kutsumuksena ja pysyvänä järjestyksenä on vähenemässä, ja avioliiton tarkastelu yhteiskunnallisena prosessina, muuttuvana järjestyksenä, saa enemmän tilaa. Lutherin teologia tarjoaisi mahdollisuuden tarkastella avioliittoa sopimuksena (kihlakumppaneiden suostumus)⁷⁴, mutta tähän mahdollisuuteen kirkko ei ole tarttunut:

Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa avioliiton pysyvä järjestysluonne on jäänyt taustalle. Nykyisessä tulkinnassa korostuu enemmän avioliiton saama tulkinta, joka perustuu yhteiskunnallisen keskustelun tulokseen. Lutherin käsitys säädyistä ja kutsumuksista on nähty patriarkaalisen ajan tuotteena, joka on täytynyt hylätä. Sen tilalle on tullut avioliiton käsittäminen jatkuvana yhteiskunnallisena prosessina, muuttuvana järjestyksenä, joka saa kulloisenkin muotonsa ilmauksena jatkuvasta luomisesta. Tämä tendenssi näkyy avioliiton kuvauksissa, joista avioliiton pysyvät tarkoitukset ovat jääneet pois.⁷⁵

Jumalan asetuksen korostus merkitsee, ettei kirkon päättäjillä ole oikeutta muuttaa kirkon avioliittokäsitystä. Näin toteaa esimerkiksi perustevaliokunta mietinnössään 1/2018 ja toteaa, ettei avioliittoa tule pitää ainoastaan maallisena järjestyksenä.

Avioliittokäsityksen laajentamiselle ja muuttamiselle on vaikeaa löytää vakuuttavia teologisia perusteluja sen vuoksi, että luterilainen uskonkäsitys pitää avioliittoa Jumalan asettamana miehen ja naisen elinikäisenä liittona. Tämä lähtökohta antaa avioliitolle sen hengellisen merkityksen. Se perustelee, miksi ylipäänsä toimitetaan kirkollisia vihkimisiä. Se myös velvoittaa kirkkoa etsimään Jumalan tahtoa ja siten perehtymään oman uskonkäsityksensä perusteisiin.⁷⁶

Aviopuolisoiden rakkautta on toisinaan verrattu Kristuksen ja seurakunnan rakkauteen Efesolaiskirjeen 5. luvun perusteella. Tätä vertauskuvaa käytetään vaihtelevasti kirkon asiakirjoissa. Vihkikaavoista ainoastaan vuoden 1984 vihkikaavan ehtoollisrukous ja yksi vuoden 2003 kaavan rukousvaihtoehto viittaa avioliittoon Kristuksen ja seurakunnan rakkauden vertauskuvana.⁷⁷ Mikään kolmesta tässä tutkimuksessa lainatusta piispojen puheenvuorosta tai piispainkokouksen selvitys *Parisuhdelain seuraukset kirkossa* ei mainitse tätä vertauskuvaa.

Efesolaiskirjeen 5. luvun vertauskuvaan viitataan kuitenkin kolmessa 2010-luvulla homoseksuaalisuutta koskevan keskustelun myötä laaditussa asiakirjassa.⁷⁸ Voinee todeta,

---

⁷⁴ Yli-Opas 2010, 90.

⁷⁵ Yli-Opas 2010, 191.

⁷⁶ Perustevaliokunta 1/2018, 48.

⁷⁷ Yli-Opas 2010, 61, katso myös s. 247.

⁷⁸ Perustevaliokunta 4/2010, 5, Piispainkokous 31.8.2016, 3 sekä Perustevaliokunta 1/2018, 24.

että homoseksuaalisuutta koskevan keskustelun myötä kirkon asiakirjoissa on korostunut avioliiton kuvaaminen myös hengellisenä instituutiona, ei pelkästään maallisena järjestyksenä. Esimerkiksi piispainkokouksen selonteon 2016 mukaan perinteinen uskonnollis-symbolinen avioliittokäsitys sisällyttää miehen ja naisen sukupuolisen erilaisuuden avioliiton määritelmään, modernin avioliittokäsityksen painottaessa sopimusta ja keskinäistä rakkautta.⁷⁹

Jumalan asettaman järjestyksen lisäksi on syytä tarkastella avioliittoa suhteena, jolla on hyväatekeviä vaikutuksia. Esimerkiksi piispa Björn Vikström korosti vuoden 2016, ettei luterilaisen teologian mukaan ole olemassa muuttumattomia luomisjärjestyksiä. Vikströmin mukaan avioliiton tehtävä on suojella ja edistää hyvää elämää:

Luterilaisen teologian näkökulmasta olisi syytä vahvemmin korostaa, ettei ole olemassa muuttumattomia luomisjärjestyksiä, joita ei saisi tarkastella ja tarpeen mukaan muuttaa luonnollisen lain toteutumisen perspektiivistä. Lutherin mukaan eri säätyjen ja järjestyksen tehtävä on nimenomaan palvella lähimmäisenrakkauden toteutumista. Avioliiton tehtävä on suojella ja edistää hyvää ja rakkaudellista elämää muuttuvissa ulkoisissa olosuhteissa. Tästä lähtökohdasta käsin luterilaisen kirkon on arvioitava kulloinkin voimassa olevaa lainsäädäntöä. Tämä ei tarkoita, että kirkon omaa avioliittokäsitystä on pakko muuttaa, mutta se edellyttää valmiutta jatkuvaan kriittiseen teologiseen tulkintatyöhön. Rakkauden asettaminen seksuaalietiikan arviointikriteeriksi ei tee kaikkia ulkoisia puitteita merkityksettömiksi. Sen sijaan pitää arvioida kriittisesti, mitkä puitteet mahdollistavat parhaalla tavalla rakkauden toteutumisen.⁸⁰

Kirkon asiakirjoissa avioliitolla kuvataan olevan useita elämää suojelevia tehtäviä. Vuoden 1999 Katekismus korostaa avioliiton hyväatekevää luonnetta todetessaan rakkaudesta ja vastuusta irrotetun seksuaalisuuden vahingoittavan sekä ihmistä itseään että toisia.⁸¹ Katekismuksen mukaan aviosuhteessa ”voimme tuottaa toiselle iloa, oppia palvelevaa rakkautta ja kasvattaa uutta sukupolvea.”⁸² Samansisältöisiä näkemyksiä löytyy myös *Rakkauden lahjasta*.⁸³ Lasten saamista ja hyvinvoinnin edistämistä korostetaan avioliiton

---

⁷⁹ Piispainkokous 31.8.2016, 2. ”Perinteinen uskonnollis-symbolinen avioliittokäsitys sisällyttää avioliiton määritelmään miehen ja naisen sukupuolisen erilaisuuden. Sukupuolinen yhteys saa vahvoja symbolisia ja jopa sakramentaalisia merkityksiä. Moderni avioliittokäsitys painottuu sen sijaan yksilöiden keskinäiseen sopimiseen. Kun lisäksi homoseksuaalisuutta koskeva tieto ja käsitykset ovat muuttuneet, on katsottu, että avioituvien sukupuolella ei ole merkitystä vaan olennaisemmaksi nousee heidän keskinäinen rakkautensa, jota avioliittoon vihkimisellä halutaan tukea.”

⁸⁰ Vikström 2016, 225.

⁸¹ Katekismus 1999, kohta 6.

⁸² Katekismus 1999, kohta 6.

⁸³ Rakkauden lahja 2008, 31. ”Luterilainen kirkko vierastaa sekä pidäkkeettömän seksuaalisuuden että seksuaalisen pidätyksen ihannoimista. Seksuaalisuus on Jumalan lahja. Sukupuolisuus toteutuu

tarkoituksina, vaikei keskeisimpinä, esimerkiksi piispojen puheenvuoroissa *Kasvamaan yhdessä ja Rakkauden lahja*.⁸⁴

Avioliiton solmiessaan puoliset ottavat vastuun toisistaan ja mahdollisista lapsista. Saatua lahjaa on hoidettava ja siitä on pidettävä huolta. Avioliitossa molemmat puoliset joutuvat kantamaan yhteistä vastuuta monista eri asioista, niin toimeentulosta, kasvatuksesta kuin kodinhoidosta. Jatkuvuus antaa turvallisuutta sekä puolisoille että lapsille. Isän ja äidin kestävä rakkaus on tärkeimpiä edellytyksiä lasten terveelle kehitykselle.⁸⁵

Avioliittoa kuvataan kirkon asiakirjoissa myös yhteiskunnan vakautta tukevana elämänmuotona. *Rakkauden lahjan* mukaan avioliitto on yhteiskunnan jatkuvuuden takaava perussolu, joka tukee yhteiskunnan vakautta paremmin kuin avioliitto.⁸⁶ Perustevaliokunnan mietintö 4/2010 toteaa avioliiton tarkoituksena olevan ”tukea perheen yhteiselämää ja koko yhteiskunnan rakentumista.”⁸⁷ Näin kirkon asiakirjoissa avioliitolla voidaan katsoa olevan myös arvo hyväatekevänä, ihmisten ja yhteiskunnan hyvinvointia edistävänä välineenä.

Tässä luvussa olen tarkastellut kirkon avioliittoteologiaa ja todennut, että kirkon käsitys avioliitosta tulee ymmärtää sekä Jumalan luomisessa asettamana ihmisen luontaisena järjestyksenä, että elämää suojelevana ja hyviä seurauksia edistävänä, hyvää tekevänä suhteena. Yli-Oppaan tavoin tulkitseen, että kirkon opetuksessa on viime vuosina korostunut avioliiton jälkimmäinen merkitys.

Kirkon opetuksessa elää kuitenkin edelleen käsitys avioliitosta Jumalan asetuksena, eikä tätä käsitystä voida muuttaa muuttamatta olennaisesti kirkon avioliittokäsitystä. Toki tämänkin käsityksen muuttaminen olisi mahdollista kirkolliskokouksen määränemistöpäätöksellä. Katson kuitenkin, että tässä tutkielmassa en sinänsä esitä avioliittokäsityksen muuttamista vaan sitä, että kirkko arvioi uudelleen käsitystään siunaamisen luonteesta ja liittää siunaamisen kultaisen säännön noudattamiseen eli ihmissuhteiden hyväatekevyyteen.

---

tarkoituksensa mukaisesti, kun siihen liittyvät rakkaus, sitoutuminen ja uskollisuus. Seksuaalisuuden aidoin ja kaunein, turvallisin ja tyydyttävän toteutumispaiikka on avioliitto, jossa puoliset tahtovat sitoutua toisiinsa ja olla toisilleen uskollisia läpi elämän.”

⁸⁴ *Kasvamaan yhdessä* 1984, 24, *Rakkauden lahja* 2008, 70.

⁸⁵ *Rakkauden lahja* 2008, 70.

⁸⁶ *Rakkauden lahja* 2008, 53, 67.

⁸⁷ Perustevaliokunta 4/2010, 5.

5 Ihmissuhteet hyvän elämän edistäjinä ja liittona

Tässä luvussa kuvaan lyhyesti kirkon opetusta ihmissuhteista hyvää tekevinä, ihmisten hyvinvointia edistävinä ja elämää suojelevina rakenteina. Mainitsen myös lyhyesti ihmissuhteisiin liittyvien lupausten tai liiton mahdollisuuden. Luvun taustalla on oletus, että ihmissuhteet edistävät hyvää elämää, ihmisten turvallisuutta ja hyvinvointia. On kuitenkin selvää, että tosielämässä kaikkiin ihmissuhteisiin sisältyy myös negatiivisia vaikutuksia, ja jotkut ihmissuhteet ovat alistavia, väkivaltaisia ja toista osapuolta hyväksikäyttäviä.

Esitänkin, ettei kirkon tulisi liittää siunausta ihmissuhteen ulkoiseen olemukseen, vaan suhteen todelliseen hyväntekevyteen.

Luvussa 2 olen esittänyt, että luterilainen etiikka on kultaiseen sääntöön perustuvaa, toisen asemaan asettuvaa eettistä harkintaa. Siksi ei liene tarpeellista kuvata sellaisia kirkon asiakirjojen kohtia, joissa ihmissuhteisiin liittyvän huolehtimisen, hoivan, luottamuksen ja sitoutumisen nähdään edistävän ihmisten hyvinvointia. Tyydyn esittämään yhden huomion.

Piispojen puheenvuoro *Rakkauden lahja* vuodelta 2008 kuvaa laajasti avioliittoon sitoutumisen ja uskollisuuden hyviä seurauksia. Miehen ja naisen avioliitto edistää parhaiten hyvää elämää ja suhteen pysyvyys mahdollistaa ihmisen persoonallisen kasvun.⁸⁸ Avioliitossa kuvataan olevan samoja hyviä seurauksia, mutta ei yhtä paljon kuin avioliitossa.⁸⁹ Sitä vastoin samaa sukupuolta olevan parin kohdalla ei *Rakkauden lahjassa* kuvata uskollisuuden ja sitoutumisen hyvää edistäviä vaikutuksia. Vuonna 2010 laadittu piispainkokouksen selvitys *Parisuhdelain seuraukset kirkossa* ja sitä seurannut perustevaliokunnan mietintö 4/2010 sen sijaan korostavat samanlaisia lainalaisuuksia kaikissa parisuhteissa.⁹⁰ Vastaava korostus esiintyy vuonna 2016 julkaistussa piispainkokouksen selonteossa:

---

⁸⁸ Rakkauden lahja 2008, 69–70: ”Koko elämän kestäväälle avioliitolle voidaan esittää monia yleisinhimillisiä perusteluja. Ihmisen minuus on ainutlaatuinen tapahtumasarja, joka kehittyy ja jatkuu läpi koko elämän. Miehen ja naisen välisessä seksuaalisessa yhteydessä ovat mukana ihmisen herkimmat, kauneimmat ja syvimät puolet. Persoonallisen kasvun kannalta on onnellista, jos aviosuhteessa toteutuvat jatkuvuus, sitoutuminen ja luottamus. Suhteen pysyvyys tekee mahdolliseksi puolisoiden kokonaisvaltaisen antautumisen toisilleen. Lupauksen ja lahjan olemukseen kuuluu, ettei niitä ehdollisteta. Epävarmuus liiton pysyvyydestä heikentää luottamusta ja rakkautta.”

⁸⁹ Rakkauden lahja 2008, 52–53.

⁹⁰ Parisuhdemietintö 4/2010, 7: ”Kristillisestä luomiskäsityksestä seuraa, että kaikkien ihmisten elämässä ja ihmissuhteissa on läsnä Jumalan hyviä lahjoja. Ihmiset voivat tunnistaa elämässään näitä lahjoja ja ilmaista

Seksuaalisuuteen, perheeseen ja parisuhteeseen liittyvät kysymykset koskettavat ihmistä syvältä sekä elämää kannattelevana että haavoittavana tekijänä. Kumppanin löytäminen, parisuhteen ja perheen ilot ja haasteet sekä toiveiden tai ihanteiden mukaisen perheen rakentamisen kysymykset koskevat kaikkia – yhtä lailla seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä kuin muita.⁹¹

Tulkitsen siksi, että vuoden 2008 *Rakkauden lahjan* jälkeen kirkko on asiakirjoissaan tunnistanut ja tunnustanut myös samaa sukupuolta olevien pariin parisuhteiden hyväatekevän vaikutuksen.

Kirkon perinteessä ei juurikaan tarkastella muita ihmissuhteita kuin avioliittoa liittona, lupauksena tai sopimuksena. Kuitenkin esimerkiksi kastekaavassa vanhemmilta ja kummeilta voidaan kysyä, tahtovatko he yhdessä seurakunnan kanssa huolehtia lapsen kristillisestä kasvatuksesta.⁹² Kirkon virkaan vihittäessä tai asetettaessa voidaan kysyä, tahtooko virkaan vihittävä tai asetettava vahvistaa seurakuntalaisia kirkon uskossa.⁹³ Partiolupauksessa, joka voidaan antaa jumalanpalveluksen yhteydessä, partiolainen antaa lupauksen olla avuksi toisille. Näiden tahdon ilmaisujen tai lupausten on helppo ajatella kuuluvan pitkäkestoisiin, sitoutumiseen perustuviin suhteisiin. Vaikkei tulkinta olekaan aivan ilmeinen, pidän perusteltuna ajatella, että kirkon jumalanpalveluselämässä on myös muita kuin avioliittoon liittyviä lupauksien tai sitoutumiseen liittyviä rituaaleja. Lisäksi on syytä mainita Daavidin ja Joonatanin ystävyysliitto raamatullisena esimerkkinä ystävyysliitosta.⁹⁴

Tässä luvussa olen lyhyesti kuvannut erilaisten ihmissuhteiden hyväatekevyyttä ja sitä mahdollisuutta, että kirkon jumalanpalveluselämään sisältyy lupauksen tai liiton solmiminen myös muissa kuin avioliiton solmimisen yhteydessä. Jos kirkon siunaamistoimituksiin lisättäisiin hyväatekevien ihmissuhteiden siunaamisen kaava, tällöin siunaus liittyisi Jumalan antamaan elämän suojelemisen veloitteeseen, jonka Jeesus vahvisti kultaisessa säännössä.

---

kiitollisuutensa ja ilonsa niistä. Vastaavasti myös synnin, kärsimyksen ja kuoleman realiteetit kohtaavat kaikenlaisia ihmissuhteita.”

⁹¹ Piispainkokous 31.8.2016, 2.

⁹² Kirkollisten toimitusten kirja, Lapsen kasteen kaava, kohta 5.

⁹³ Esimerkiksi Kirkollisten toimitusten kirja, Kirkkoherran virkaan asettaminen, kohta 17.

⁹⁴ 1. Sam. 20: 16–17.

6 Siunauksen teologiaa

Tässä luvussa kuvaan siunauksen teologiaa kirkon ihmissuhteita koskevissa asiakirjoissa ja vuosina 1948 ja 1999 hyväksytyissä Katekismuksissa. Olen etsinyt asiakirjoista sanan ”siunaus” ja sen johdannaisten esiintymiset. Tulkitsen, että näiden esiintymien perusteella voin muodostaa kuvan kirkon opetuksesta ihmissuhteisiin liittyvästä siunauksesta.

Vuoden 1948 Katekismuksessa siunaus mainitaan muutamia kertoja. Siunaus liittyy Jumalan lain, elämän oman lain, noudattamiseen. Jumalan laki suojelee Jumalan luomaa elämää ja kaikkea pyhää, ja Jumalan lain noudattaminen tuo siunauksen.⁹⁵ Siunaus liittyy lisäksi kasteeseen, ehtoolliseen, työn tekemiseen sekä omaisuuden käyttämiseen iloksi ja siunaukseksi itselle ja muille.⁹⁶ Tunnollinen työn tekeminen antaa iloa ja myös raskaaseen työn taakkaan Jumala kätkee siunauksen.⁹⁷ Lisäksi kirkko siunaa ”elämämme juhlahetket” saattaessaan meitä kehdestä hautaan.⁹⁸ Erytystä avioliiton tai parisuhteiden siunausta ei mainita, mutta lähimmäisen rakastamisen voitaneen katsoa kuuluvan Jumalan säätämään järjestykseen, jonka noudattaminen tuo siunauksen.

Kuuden piispan puheenvuoro *Ajankohtainen asia* vuodelta 1966 mainitsee siunauksen kerran. Siunaus liittyy vuoden 1948 Katekismuksen tavoin Jumalan asettaman järjestyksen, johon avioliitto kuuluu, noudattamiseen:

Kristillisen käsityksen mukaan avioliitto ei kuitenkaan ole pelkkä puolisoiden välinen sopimus, josta määrätyn edellytyksin ja muodoin voidaan vapautua. Se on järjestys, jonka Jumala itse on asettanut ihmiselämän siunaukseksi ja suojaksi. Sellaisena se on tarkoitettu kestämään siihen asti, kunnes kuolema sen purkaa.⁹⁹

---

⁹⁵ Katekismus 1948, kohta 20: ”Jumalan laki tahtoo suojella Jumalan luomaa elämää ja kaikkea, mikä siinä on pyhää ja kallista. Jos ihminen rikkoo Jumalan lakia, hän tuottaa vahingon elämälleen. Jos hän noudattaa tätä lakia, hän saa siitä siunauksen.”

⁹⁶ Katekismus 1948, kohdat 58, 63, 64, 89, 91.

⁹⁷ Katekismus 1948, kohta 89: ”Jumala on säätänyt ihmiselle työn ja levon vaihtelun; Työllä hankimme elatuksemme ja tarpeemme. Työ varjelee meitä joutilaisuuden vaaroilta. Työ kasvattaa meissä velvollisuuden ja yhteyden tuntoa. Tunnollinen työn tekeminen antaa meille työn iloa. Silloinkin, kun työ on raskas taakka, Jumala kätkee siihen siunauksen.”

⁹⁸ Katekismus 1948, kohta 89: ”Suomen kirkko on hengellinen äitimme. [...] Jumalan sanalla ja rukouksella se siunaa myös elämämme juhlahetket ja saattaa meitä kehdestä hautaan.”

⁹⁹ Ajankohtainen asia 1966, 6.

Vuoden 1984 piispojen puheenvuorossa *Kasvamaan yhdessä* siunaus nivoutuu edellä kuvattujen asiakirjojen tavoin siihen, että ihmiset sitoutuvat ja tunnustautuvat Jumalan luomaan elämänjärjestykseen:

Kirkollisessa vihkimisessä tai avioliiton siunaamisessa aviopuolisot haluavat julkisesti tunnustautua Jumalan luomaan elämänjärjestykseen, ilmaista kiitollisuutensa avioliiton lahjasta ja pyytää yhteiselämälleen Jumalan siunausta.¹⁰⁰

Avioliitto on *Kasvamaan yhdessä* -asiakirjan mukaan perheen luonnollinen ja terve kasvualue.¹⁰¹ Jumalan siunauksen pyytäminen avioliitolle mainitaan kristityille tärkeänä Jumalan sanan antamana tuen, valon ja rohkaisun merkinä.¹⁰² Lisäksi asiakirjassa mainitaan lapset Jumalan lahjana ja todetaan, että avioliitossa opitaan kiittämään Jumalaa elämän lahjasta. Näissä yhteyksissä ei kuitenkaan käytetä sanaa ”siunaus”.¹⁰³

Vuoden 1999 Katekismuksessa sana ”siunaus” tai sen johdannainen esiintyy 14 kertaa. Katekismus mainitsee Jumalan siunanneen lepopäivän, Jeesuksen siunanneen lapsia ja ehtoollisaineiden siunaamisen.¹⁰⁴ Muutoin sana ”siunaus” liittyy arkiseen itsensä, omien tehtävien tai toisten ihmisten siunaamiseen aamu- ja iltarukouksessa.¹⁰⁵ Herran siunaus liittyy jokapäiväiseen elämään eikä Katekismus aseta ehtoja arkiselle siunaamiselle:

Elämme joka päivä Jumalan siunauksen varassa. Hänen hyvyytensä ja armonsa ympäröi meidät. Herra varjelee elämämme, vaikka emme hänen rakkautensa teitä aina tunnekaan. Hän antaa meille sisäisen rauhan, joka kantaa elämän rikkiinäisyydenkin keskellä. Jumalan siunauksen turvissa voimme kerran myös kuolla.

Kun siunaamme toisiamme tai pyydämme siunausta itsellemme, voimme luottaa siihen, että kolmiyhteinen Jumala kääntyy meidän puoleemme ja on meidän kanssamme.¹⁰⁶

Tämä Katekismuksen siunauskäsitys nostettiin esille myös kirkon avioliittokäsityksen laajentamista ehdottavassa kirkolliskokoukselle tehdyssä aloitteessa vuonna 2018.

---

¹⁰⁰ *Kasvamaan yhdessä* 1984, 30.

¹⁰¹ *Kasvamaan yhdessä* 1984, 51. ”Solmiessaan avioliiton mies ja nainen ilmoittavat tahtovansa rakastaa toisiaan myötä- ja vastoinikämisessä. Tällainen koko elämän ajaksi tarkoitettu liitto on perheen luonnollinen ja terve kasvualue. Raamatun mukaan siihen on kätkeyty Jumalan siunaus.”

¹⁰² *Kasvamaan yhdessä* 1984, 30. ”Kuitenkin on tärkeää, että kristittyjen avioliitot solmitaan kirkollisessa vihkimisessä tai että ne ainakin siunataan kirkossa. Onhan kysymys suuresta, jopa monessa mielessä ratkaisevasta elämänmuutoksesta. Siihenkö ei kaivattaisi sitä tukea, valoa ja rohkaisua, jota Jumalan sana antaa ja joka sisältyy tietoisuuteen, että saa jatkaa matkaansa siunattuna.”

¹⁰³ *Kasvamaan yhdessä* 1984, 34, 36.

¹⁰⁴ Katekismus 1999, kohdat 3, 35, 37.

¹⁰⁵ Katekismus 1999, kohdat 41, 42.

¹⁰⁶ Katekismus 1999, kohta 43.

Perustevaliokunta kuvaa aloitteessa esitettyä käsitystä ja toteaa kuitenkin siunauksen olevan täysin Jumalan käsissä.

Aloite toteaa, että Katekismus (1999) ei puhu siunauksesta ja siunaamisesta avioliittoon vihkimisen yhteydessä, mutta muuten sen siunausopetus on aloitteen mukaan selvä ja avara. Kristitty elää joka päivä Jumalan siunauksen varassa. Herra varjelee, vaikka ihminen ei aina Jumalan rakkauden teitä tunnekaan. Katekismuksen käsityksen siunaamisesta kuvataan olevan täynnä luottamusta. Kun ihminen siunaa toista, voidaan luottaa siihen, että Jumala kääntyy ihmisen puoleen ja on hänen kanssaan. Jumalan siunauksen turvissa myös kuolemme. Tämän ajatuksen mukaan ihminen ei voi asettaa ehtoja siunaukselle, vaan se on täysin Jumalan käsissä.¹⁰⁷

Piispojen puheenvuoro *Rakkauden lahja* vuodelta 2008 korostaa aiempien asiakirjojen tavoin luonnollista moraalitajua ja kultaista sääntöä ihmiskunnan yhteisenä normina. Siunaus liittyy vastuun kantamiseen ja kuuliaisuuteen elämälle ja sen antajalle.¹⁰⁸ Tulkitsen kuitenkin, että aiemmista asiakirjoista poiketen Jumalan siunaus ei *Rakkauden lahjassa* tyhjene pelkästään tällaiseen tavalliseen elämään kuuluviin turvan, suojan, kiitollisuuden ja rohkaisun ilmaisiin. *Rakkauden lahjan* mukaan avioliitto välittää Jumalan siunauksen naiselle, miehelle ja heidän lapsilleen.¹⁰⁹ Pitkään avioliittoon sisältyy siunaus, ”jonka merkitystä on vaikea pukea sanoiksi.”¹¹⁰ Siunaus osoittautuu tärkeäksi puolisoitten tunteman rakkauden joutuessa koetukselle.¹¹¹

Piispainkokouksen selonteko 2/2010 *Parisuhdelain seuraukset kirkossa* kuvaa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja muiden kirkkokuntien kantaa ehdotettuun parisuhteen siunaamiseen. Selonteossa mainitaan muun muassa ortodoksisen kirkon historiassa jossain vaiheessa esiintynyt samaa sukupuolta olevien kumppanuuden siunaamisen toimitus.¹¹² Selonteon mukaan mainitun toimituksen yleisyydestä tai siunattavan kumppanuuden luonteesta ei kuitenkaan ole yksimielisyyttä. Tämän tutkielman kannalta on kuitenkin merkityksellistä, että ainakin yksi Suomen evankelis-luterilaisen kirkon 2010-luvun asiakirja

---

¹⁰⁷ Perustevaliokunta 1/2018, 4.

¹⁰⁸ *Rakkauden lahja* 2008, 23, 70.

¹⁰⁹ *Rakkauden lahja* 2008, 74.

¹¹⁰ *Rakkauden lahja* 2008, 35.

¹¹¹ *Rakkauden lahja* 2008, 69.

¹¹² Piispainkokous 2/2010, 36.

tunnustaa siunaustoimituksen liittyneen sisarkirkon historiassa myös muuhun ihmissuhteeseen kuin avioliittoon.

Piispainkokouksen selvitys 2/2010 kuvaa myös kirkollisten toimitusten kirjan siunaustoimitusten hierarkkisuutta. Kirkkolaisissa ja kirkkojärjestyksessä säädetyt toimitukset, joihin kirkon jäsenillä on säädöksiin perustuva oikeus, sisältyvät toimitusten kirjan ensimmäiseen osaan ”Kasuaalitoimitukset”.¹¹³ Kasuaalitoimituksista kaste on Kristuksen itse asettama sakramentti. Toisessa osassa on kirkon virkaan ja kirkollisiin rakennuksiin ja hautausmaahan liittyviä vihkitoimituksia. Kolmannessa osassa on erilaisiin tilanteisiin liittyviä vapaammin sovellettavissa olevia rukoushetkiä, joita voi johtaa myös seurakuntalainen. Rukoushetkissä korostuu tilaisuuksien hengellinen merkitys ja tilaisuuksien yhteys kirkon uskoon ja ihmiskäsitykseen.¹¹⁴

Piispainkokouksen selvitys 2/2010 esittää kirkollisten toimitusten periaatteina *yhtenäisyyden ja joustavuuden* periaatteen sekä *intention* periaatteen. Näiden mukaan kirkollisten toimitusten kaavoja voidaan soveltaa hyvin erilaisiin elämäntilanteisiin, mutta ei aivan toisenlaisiin kuin mihin ne on tarkoitettu.¹¹⁵ Selonteossa kuvataan myös siunaamisen kohdetta. Avioliittoon vihkimisen ja avioliiton siunaamisen kaavoissa siunaus kohdistuu sekä puolisoihin että heidän liittoonsa. Siunaus kuvataan Jumalan tekona, jonka kautta Jumala lahjoittaa ihmisille sekä maallista että hengellistä hyvää.¹¹⁶ Selonteko erottaa yleisen

---

¹¹³ Piispainkokous 2/2010, 50: ”Ne ovat kaste, konfirmaatio, kirkon yhteyteen ottaminen, avioliiton solmiminen, hautaus, yksityinen rippi sekä ehtoollinen sairaan luona. Käytännössä toimitukset johtaa pappi. Lisäksi ensimmäisessä osassa on eräitä rukoushetkiä ja kodin siunaaminen, joista ei ole säännöstä kirkkolainsäädännössä.”

¹¹⁴ Piispainkokous 2/2010, 50–51.

¹¹⁵ Piispainkokous 2/2010, 54. ”Kirkollisen toimituksen kirjan tavoitteena on palvella seurakuntalaisia hengellisen tarpeen mukaan hyvin monenlaisissa elämän käännekohtissa. Siksi on ymmärrettävää, että kirkollisten toimitusten kirjan aineistoa halutaan toisinaan käyttää muissakin kuin kirjassa mainituissa tilanteissa. Täysin toiseen käyttötarkoitukseen soveltaminen on kuitenkin ongelmallista. Tämä koskee erityisesti kasuaalitoimituksia sekä kirkon virkaan ja rakennuksiin liittyviä vihkimyksiä, koska niitä sääntelee kirkkolainsäädäntö.”

¹¹⁶ Piispainkokous 2/2010, 55: ”Perusluonteeltaan siunaaminen on Jumalan teko. Se ei ole pelkästään hyväksymisen ilmaus tai myönteinen toivutus ihmisten kesken. Se on Jumalan teko, joka liittyy hänen käskyynsä ja lupaukseensa. Siksi se saa aikaan sen, mistä se puhuu. Jumala kuitenkin käyttää luotuja siunauksen välittämiseen ja jakamiseen. Kun tällainen siunaus otetaan uskolla vastaan, se lahjoittaa uskovalle siunauksen sisällön. Kun Jumala siunaa, hän antaa ihmiselle hyviä lahjojaan. Ne ovat joko maallista tai hengellistä hyvää tai molempia.”

siunaamisen esimerkiksi jumalanpalveluksissa ja kirkollisiin toimituksiin kuuluvan erityisen siunaamisen kohteen:

Siunaaminen Jumalan siunauksen välittämisenä kuuluu oleellisesti kirkollisiin toimituksiin. Niissä on olennaista, mikä tai kuka on siunauksen kohde. Rekisteröity parisuhde ei teologisessa merkityksessä vastaa avioliittoa, joten sen siunaamiseen tai sen puolesta rukoilemiseen ei voi käyttää avioliiton siunaamiseen tarkoitettua kaavaa. Toisaalta kuka tahansa kirkon jumalanpalveluselämään osallistuva saa Jumalan siunauksen jokaisessa jumalanpalveluksessa, kirkollisessa toimituksessa ja hetkirukouksessa. Siunausta voidaan toivottaa ja rukoilla myös yksityisessä sielunhoidossa ja muutoinkin ihmisten tavatessa toisiaan.¹¹⁷

Joissakin rukoushetkissä mainitaan myös elottomia asioita kuten esineitä, rakennuksia ja tiloja. Piispainkokouksen selonteon mukaan on kuitenkin selvää, että siunaus kohdistuu ihmisiin, ei esineisiin. Esimerkiksi työpaikan siunaamisen sanamuoto osoittaa, että rukouksessa siunataan siellä työskentelevät ihmiset. Toisaalta kodin siunaamisen sanamuoto, että rukouksessa siunataan kodissa asuvien ja siellä vierailevien ihmisten lisäksi myös ”koti”.¹¹⁸

Edellä on käynyt ilmi, että kirkollisissa toimituksissa siunataan jokainen niihin osallistuva ihminen. Lisäksi on toimituksia, joissa siunaaminen yhdistyy johonkin Jumalan erityiseen käskyyn tai lupaukseen. Jumalan on siunaamisen toteuttaja, kirkko sen välittäjä ja ihminen sen vastaanottaja. Tämä merkitsee, että siunaus on sekä lähtökohdaltaan että ulkoiselta toteutukseltaan riippuvainen Jumalan sanasta. Siunaamisen sanat ovat julistavia ja toteuttavia, rukouksessa on kyse enemmänkin pyytämisestä ja anomisesta. Siunaaminen ei toteudu mekanistisesti, vaan edellyttää ihmisen pyrkimystä elää Jumalan tahdon mukaan.¹¹⁹

Arvioidessaan rekisteröidyn parisuhteen siunaamisen mahdollisuutta kirkolliskokouksen perustevaliokunta mainitsi mietinnöissään 2/2003 ja 4/2010 myös siunauksen pyytämiseen liittyvän hyväksymisen toiveen. Hyväksyvän tunnustamisen näkökulmaa, tai sen välittymättä jäämistä parisuhderukoushetkessä ovat tutkineet Elina Hellqvist ja Auli Vähäkangas.¹²⁰

---

¹¹⁷ Piispainkokous 2/2010, 57.

¹¹⁸ Piispainkokous 2/2010, 59. Kirkollisten toimitusten kirja, Kodin siunaamisen rukoushetken kaava.

¹¹⁹ Piispainkokous 2/2010, 58.

¹²⁰ Hellqvist & Vähäkangas 2016, 141 kuvaa parisuhteen tunnistamiseen ja tunnustamiseen liittyvää käsitteistöä seuraavasti: ”Käytämme verbiä ’tunnustaa’ käännoksenä englanninkielisestä verbistä ’to recognize’ aivan tietyssä merkityksessä. Ikäheimo ja Laitinen erottavat toisistaan käsitteet identification (tunnustaminen merkityksessä tunnistaa joku joksikin, esim. ihminen juuri tietyksi henkilöksi), acknowledgement (esim. tunnustaa normi validiksi) ja recognition, tunnustaa ihminen persoonaksi. [...] Substantiivimuodossa käännämme [...] käsitteen recognition joko ’hyväksyvä tunnustaminen’ tai ’tunnustaminen’.” Hellqvist & Vähäkangas 2016, 153 toteaa, että parisuhderukouskäytäntö ei ole välittänyt kirkon hyväksyvää tunnustamista samaa sukupuolta olevien parisuhteille.

Perustevaliokunta esitti mietinnössään 4/2010, referoidessaan aiempaa mietintöä 2/2003, että hyväksynnän näkökulmaa voisi kirkossa osoittaa muuten kuin parisuhteen siunaamistoimituksella.

Perustevaliokunta totesi, että "parisuhteensa rekisteröineet ihmiset toivovat siunauspyynnöllään ainakin yhteisön - kirkon - hyväksyntää suhteelleen. He odottavat, että Jumala siunaisi heidän suhdettaan ja auttaisi sitä kestäväksi. Näihin odotuksiin kirkossa voitaneen etsiä ja löytää ratkaisuja myös muilla tavoin kuin varsinaisella parisuhteen siunaamistoimituksella. Kirkon työntekijöiden ja homoseksuaalien ihmisten aito kohtaaminen, toisen kuunteleminen ja vuorovaikutuksessa löydettävä tapa toimia yksilöllisesti on haaste, johon kirkossa halutaan vastata."¹²¹

Perustevaliokunnan mietinnössä 4/2010 lainataan myös Lutherin vihkirukousta, jossa avioliittoa kuvataan luomuksena, säädöksenä ja siunauksena. Mainitussa tekstikatkelmassa avioliittoa ei sinänsä siunata, vaan lasten saamista ja avioliittoa kuvataan siunauksena:

"Herra Jumala, sinä joka olet luonut miehen ja naisen ja säätänyt, että heidän on solmittava avioliitto, sinä joka siunaat heitä antamalla kohdun hedelmää ja annat avioliiton kuvata rakkaan Poikasi Jeesuksen Kristuksen ja kirkon, hänen morsiamensa, välisen rakkauden salaisuutta, me rukoilemme sinua, että pohjattomassa hyvyydessäsi estäisit tämän luomuksesi, säädöksesi ja siunauksesi vääristymästä ja turmeltumasta ja että armossasi varjelisit sen keskuudessamme Jeesuksen Kristuksen, meidän Herramme kautta. Aamen." (Vähä katekismus, Liite: Avioliittoon vihkiminen, Opas tavallisille papeille)¹²²

Piispainkokouksen selonteko avioliittolain muutoksen johdosta 2016 ja perustevaliokunnan mietintö 1/2018 ovat uusimmat asiakirjat, joissa kuvataan kirkon avioliittokäsitystä. Referoin lyhyesti näistä jälkimmäistä, koska se arvioi enemmän muun ihmissuhteen kuin miehen ja naisen avioliiton siunaamisen mahdollisuutta. Perustevaliokunnan mietinnössä 1/2018 esitetään, että siunaus liittyy kiinteästi Jumalan käskyihin ja lupauksiin:

Valiokunnan kannan mukaan kirkon antama siunaus on tiiviisti sidoksissa Raamattuun ja kirkon uskoon. Siunaus ei ole vain myönteinen toivotus tai hyväksymisen ilmaus ihmisten kesken vaan Jumalan teko, joka liittyy hänen käskyihinsä ja lupauksiinsa. Kirkko ei voi siunata asiaa, joka sen uskon mukaan ei ole Jumalan tahdon mukaista. Tämän argumentin painoarvo määrittäytyy siis suoraan muiden käsiteltyjen kohtien mukaan.¹²³

Lisäksi mietintö lainaa Ison katekismuksen tekstiä siunauksesta, jonka Jumala on antanut avioliitolle. Toisaalta tässä ei puhuta yksittäisen parin avioliiton siunaamisesta vaan avioliittoinstituution saamista siunauksesta:

---

¹²¹ Perustevaliokunta 4/2010, 2.

¹²² Perustevaliokunta 4/2010, 6.

¹²³ Perustevaliokunta 1/2018, 40.

Tämän kuudennen käskyn Jumala on antanut, kuten sanottu, varjelemaan ja suojelemaan avioliittoa. Siksi hän tahtoo, että myös kunnioitamme sitä, pidämme sen arvossa ja elämme siinä kuin autuaassa, Jumalan säätämässä elämänosassa. Jo alussa hän on asettanut avioliiton kaiken muun edelle ja luonut miehen ja vaimon erilaisiksi juuri avioliittoa varten, ei haureuteen, vaan pysymään yhdessä, olemaan hedelmällisiä, synnyttämään, ruokkimaan ja kasvattamaan lapsia Jumalan kunniaksi. Siksi Jumala onkin siunannut avioliittoa mitä runsaimmin, enemmän kuin mitään muuta säätyä.¹²⁴

Yllä lainattuun perustevaliokunnan näkemykseen nojaten en tässä tutkielmassa esitä muutoksia nykyiseen avioliittoon vihkimisen tai avioliiton siunaamisen kaavaan. Pidän nykyisessä kirkollisessa tilanteessa tärkeänä, että ehdotettu ihmissuhteen siunaamisen kaava ei edellytä luopumista miehen ja naisen välisen avioliiton erityisasemasta, jota olen kuvannut luvussa 4. Tämä miehen ja naisen välisen avioliiton erityisaseman korostus ei ole heikentynyt kirkossa, vaan päinvastoin vahvistunut samaa sukupuolta olevien parisuhteiden yhteiskunnallisen tunnustamisen ja ns. sukupuolineutraalin avioliittolain myötä. Näin esimerkiksi perustevaliokunnan mietintö 1/2018 kuvaa miehen ja naisen liiton, ja siihen sisältyvän siunauksen, erityisasemaa:

Tämän näkemyksen mukaan avioliitolla on muuttumaton ydin, joka on jumalallisesti asetettu. Siihen sisältyvät aviopuolisoiden sukupuoli sekä heille annettu tehtävä tulla yhdeksi lihaksi, olla hedelmällisiä, lisääntyä ja täyttää maa, sekä tähän liittyvä siunaus (1. Moos. 1:27-28; 1. Moos. 2:22-24). Vaikka lisääntyminen ja hedelmällisyys voidaan avioliitossa ymmärtää myös henkisesti, tekstin kirjaimellinen merkitys on ensisijainen, eikä laajempaa merkitystä tule käyttää kirjaimellisen kumoamiseksi. Siksi miehen ja naisen avioliitolla, joka implisiittisesti tähtää perheen perustamiseen, on ensisijainen asema muiden erilaisten suhteiden rinnalla. Tämän vuoksi avioliitolla on erityinen siunaus. Muuttuvaisuus koskee erilaisia avioliiton solmimistapoja ja yhteiskunnallisia muotoja, mutta ei ulotu tähän ytimeen.¹²⁵

Missään tässä luvussa mainitussa teoksessa siunaus ei rajoitu pelkästään Jumalan asettamiin järjestyksiin kuten avioliittoon ja sakramentteihin. Siunaus kuuluu arkipäivän askareisiin, vastuun kantamiseen, toisten hyväksi toimimiseen ja työn tekemiseen sekä luonnon järjestykseen ja elämän omaan lakiin sitoutumiseen. Toisaalta erityiset siunaustoimitukset rajoittuvat Jumalan tahdon mukaisesti asioihin, joista kirkossa vallitsee riittävän laaja yksimielisyys. Siksi katson, että kuvaamani siunaamisen teologian perusteella siunaus voitaisiin liittää kultaan sääntöön eli ihmissuhteiden hyväatekevyyteen. Kirkko voisi nähdäkseni siunata ”kuuliaisuutta elämälle ja sen antajalle”: kaikenlaisia ihmissuhteita, joilla on elämää suojelevia ja luotujen olentojen hyvinvointia edistäviä seurauksia.

¹²⁴ Lainattu Perustevaliokunnan mietinnöstä 1/2018, 30.

¹²⁵ Perustevaliokunta 1/2018, 35. Ks. myös Perustevaliokunta 1/2018, 39–40.

7 Johtopäätökset

Tässä tutkielmassa olen esittänyt perusteluja kaikenlaisten hyväatekvien ihmissuhteiden siunaamiselle.

Luvussa 2 olen kuvannut luterilaista etiikkaa luonnollisen moraalilain etiikkana, jossa eettinen toimija soveltaa kultaista sääntöä ja arvioi toisen hyvää hänen omista lähtökohdistaan. Kirkolla voi kuitenkin luterilaisen etiikan puitteissa olla myös omia, uskonkäsitykseensä perustuvia käsityksiä siitä, mikä on hyvää. Ihminen kuvataan vastuullisena, hyvään kykenevänä toimijana, joskin olen todennut, ettei tätä vastuullisuutta kuvata samalla tavalla kaikilla etiikan soveltamisalueilla.

Luvussa 3 olen kuvannut kirkon opetuksen ja jumalanpalveluselämän yhteenkuuluvuutta. Näiden lukujen perusteella esitän, että kirkon jumalanpalveluselämän tulisi huomioida synnin ja armon todellisuuden lisäksi tämä ihmisten kykenevyys hyvään myös omissa ihmissuhteissaan. Esitän, että luonteva tapa huomioida tämä ihmisen kykenevyys hyvään olisi tunnistaa ja tunnustaa myös kirkollisissa toimituksissa se, että kaikenlaisilla ihmissuhteilla voi olla hyväatekviä vaikutuksia. Jos kirkko osoittaa tällaista hyväksyvää tunnustamista kaikenlaisille ihmissuhteille, on kuitenkin samalla huomioitava, että osa todellisista ihmissuhteista, niiden luonteesta riippumatta, ei ole hyväatekviä. Ihmissuhteen hyväatekvyttä ja sitä kautta siunaamisen mahdollisuutta tulisi siksi arvioida suhteen sisällön, ei suhteen ulkoisen muodon perusteella.

Luvussa 4 olen kuvannut kirkon avioliittoteologiaa. Kirkon avioliittoteologiassa yhdistyy avioliiton näkeminen Jumalan luomistyössä asettamana järjestyksenä ja hyvää elämää edistävänä suhteena. Näistä jälkimmäinen, avioliiton suhdeluonne, on korostunut kirkossa viime vuosikymmeninä. 2010-luvulla avioliiton olemus Jumalan asetuksena ja hengellisenä instituutiona on korostunut samaa sukupuolta olevien parisuhteita koskevan keskustelun myötä. Luvussa 5 olen kuvannut sitoutumista ja hyvän elämän edistämistä myös muissa ihmissuhteissa kuin avioliitossa. Näiden lukujen perusteella esitän, että kirkon jumalanpalveluselämässä (toimituksissa) olisi luontevaa olla kaava, jolla sekä avioliittoja että muita ihmissuhteita voitaisiin siunata niiden hyväatekvyden perusteella. Myös näihin ihmissuhteisiin voitaisiin kirkon opetuksen ja käytänteiden hengessä liittää erilaisia lupauksen tai sitoutumisen elementtejä.

Luvussa 6 olen kuvannut siunaamisen teologiaa. Siunaus esiintyy kirkon asiakirjoissa kahtalaisessa merkityksessä: yhtäältä jokaisen ihmisen elämään sisältyvänä rukouksen ja siunaamisen mahdollisuutena, toisaalta erityisissä siunaustoimituksissa. Erityisissä siunaustoimituksissa Jumalan siunausta voidaan pyytää vain Jumalan tahdon mukaisille asioille, joista kirkossa vallitsee laaja yksimielisyys. Katson, että luvussa 5 kuvatulla tavalla kirkko pitää kaikenlaisia ihmissuhteita hyvää elämää edistävinä ja samojen lainalaisuuksien alla olevina. Tällöin siunaaminen voitaisiin liittää kultaiseen sääntöön ja lähimmäisenrakkauden velvoitteeseen. Toivon, että tälle näkemykselle voisi kirkossa löytyä riittävän laaja yksimielisyys uuden siunaamiskaavan laatimiseksi. Tämä riittävä yksimielisyys vaatisi siunaamisen ymmärtämisen eri tavoin kuin miten siunausta on sanoitettu viime vuosikymmenten perhe- ja parisuhdeasioita koskevissa kannanotoissa. Toisaalta kirkon asiakirjoissa ei nykyisellään esiinny yhdenmukaista ja johdonmukaista käsitystä, mitä siunaaminen on¹²⁶ ja mihin kaikkeen siunaus liittyy tai ei liity.

Luvussa 6 kuvasin myös kirkollisten toimitusten jaottelua kasuaalitoimituksiin, vihkimyksiin ja rukoushetkiin. Ehdotettu ihmissuhteen siunaamisen kaava voisi kuulua joko papin toimittamiin kasuaalitoimituksiin tai rukoushetkiin, joita voivat toimittaa myös muut kuin papit. Selvityksessä mainittu *joustavuuden ja yhtenäisyyden* periaate johtaa tässä tutkielmassa siihen, että yleisesti kaikenlaisten ihmissuhteiden siunaamiseen on syytä laatia oma kaavansa, eikä ihmissuhteiden siunaamista voida ajatella toteutettavan esimerkiksi kodin siunaamisen kaavaa soveltamalla.

Lisäksi kuvasin luvussa 6 sitä, että siunaamisen kohde voi olla joko osallistuvat ihmiset (esimerkiksi työpaikan siunaus) tai myös asia (puolisoiden avioliitto, koti). Siksi ihmissuhteen siunaamisen kaavaa laadittaessa on arvioitava, siunattaisiinko toimituksessa ainoastaan suhteen *osapuolet* vai myös heidän *suhteensa*. Esittämieni perusteiden myötä olen sitä mieltä, että nimenomaan ihmissuhde on hyvien seurausten edistämisen ja toteutumisen paikka. Siksi ihmissuhteen siunaamisen kaavan tulisi kohdistua siunattavien henkilöiden

---

¹²⁶ Luvussa 6 kuvaamieni tekstien lisäksi Raamatussa on hyvin erilaisia siunaukseen liittyviä tekstejä. 1. Moos. 27 kertoo, kuinka Jaakob sai isänsä lisäksi lisäsiunauksen esittämällä veljeään Esautaa. 1. Moos. 32: 23–32 Jaakob painii miehen kanssa, sanoo nähneensä Jumalan kasvoista kasvoihin, eikä päästä miestä ennen kuin tämä siunaa Jaakobin. Siunauksen yhteydessä Jaakob saa uuden nimen, Israel.

lisäksi heidän suhteeseensa. Kyseessä ei tulisi olla pelkkä rukous ihmissuhteessa olevien kanssa ja puolesta.

Näillä perusteilla esitän, että ihmissuhteen siunaamisen kaavan laatiminen on looginen johtopäätös Raamatun ja kirkon opetuksesta. Laatimalla ihmissuhteen siunaamisen kaavan kirkko voisi merkittävältä osin ratkaista oman eettisen opetuksensa, jumalanpalveluselämänsä ja suomalaisten nykyisten elämäntapojen ja arvomaailman monimuotoisuuden välisen jännitteen.

Luvussa 9 ehdottamaani siunaamisen kaavaan sisältyy myös mahdollisuus solmia avioliitto siunaamistoimituksen yhteydessä. Tulkitsen, että tämä tarjoaisi uuden tavan erilaisten avioliittokäsitysten yhteensovittamisessa. Ihmissuhteen siunaamisen kaava korostaisi kirkon tehtävää rukoilla ihmisten ja heidän ihmissuhteidensa puolesta. Kaava mahdollistaisi sen, että papit voisivat kirkolliskokouksen hyväksymällä tavalla vihkiä avioliittoon myös samaa sukupuolta olevia pareja. Samalla kaava mahdollistaisi kirkon nykyisen avioliittokäsityksen säilyttämisen sekä nykyisen avioliittoon vihkimisen ja avioliiton siunaamisen kaavan liittäminen myös tulevaisuudessa ainoastaan miehen ja naisen välisiin suhteisiin.

8 Kirjallisuus

Ajankohtainen asia

1966 Ajankohtainen asia. Helsinki: Kirkkohallitus.

Anttonen, Anne & Paananen, Terhi

2015 Mahdollisimman mutkattomat suhteet – Virikemateriaalia avioliittoon vihkimiseen tai avioliiton siunaamiseen uusperheessä.
[http://notes.evl.fi/vanhasak.nsf/0/3AD616F2D247CAD6C2257EAB003E367A/\\$FILE/mutkattomatsuhteet.pdf](http://notes.evl.fi/vanhasak.nsf/0/3AD616F2D247CAD6C2257EAB003E367A/$FILE/mutkattomatsuhteet.pdf) (viitattu 20.10.2019).

Heikkinen, Jouko

2007 Luterilaisen etiikan teologiset periaatteet ja Raamatun avioliittokäsitys. Kommentti Antti Raunion artikkeliin. – Homoseksuaalisuus Raamatussa ja kirkon opetuksessa. Toim. Antti Saarelma. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 101. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus. 126–145.

Hellqvist, Elina & Vähäkangas, Auli

2016 Rekisteröidyn parisuhteen tunnustaminen kirkollisen keskustelun ja asianosaisten näkökulmasta. – Teologinen aikakauskirja 2/2016. 141–155.

Hynynen, Tuomas

2019a Uskon ja rakkauden asialla – Kirkon opetus, oppi, usko ja etiikka Suomen evankelis-luterilaisen kirkon eettisissä kannanotoissa 2005–2010. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 130. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus. (julkaisematon)

2019b Kirkko voi muuttaa avioliittokäsitystään. – Kotimaa 25.7.2019. Julkaistu hieman muokattuna <https://www.kotimaa24.fi/blogit/kirkko-voi-muuttaa-avioliittokasitystaan/> (viitattu 9.10.2019).

2019c Entä jos kirkko siunaisikin ihmisille tärkeitä ihmissuhteita? – blogiteksti Kotimaa24.fi -palvelussa 12.8.2019. <https://www.kotimaa24.fi/blogit/enta-jos-kirkko-siunaisikin-ihmisille-tarkeita-ihmissuhteita/> (viitattu 9.10.2019).

Hytönen, Maarit

2003 Kirkko ja nykyajan eettiset kysymykset. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 80. Helsinki: Kirjapaja.

Ilmasto-ohjelma

2008 Kiitollisuus, kunnioitus, kohtuus – Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ilmasto-ohjelma. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2008: 1. Helsinki: Kirkkohallitus.
[http://notes.evl.fi/julkaisut.nsf/B437BBC0F13CD9E5C225747400358D26/\\$FILE/KH_ilmasto-ohjelma_netti.pdf](http://notes.evl.fi/julkaisut.nsf/B437BBC0F13CD9E5C225747400358D26/$FILE/KH_ilmasto-ohjelma_netti.pdf) (viitattu 9.10.2019).

Jankko, Eriikka

- 2019 Lapsi Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa. Helsinki, Unigrafia. Diss. Helsinki.
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/305134/lapsisuo.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (viitattu 9.10.2019).

Kansalaisvastuun katekismus

- 2005 Kansalaisvastuun katekismus. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2005: 3. Helsinki: Kirkkohallitus.
[http://notes.evl.fi/julkaisut.nsf/C84E972E8379F991C2257E2E0012D3A9/\\$FILE/kansalaisvastuun_katekismus_www.pdf](http://notes.evl.fi/julkaisut.nsf/C84E972E8379F991C2257E2E0012D3A9/$FILE/kansalaisvastuun_katekismus_www.pdf) (viitattu 9.10.2019).

Kasvamaan yhdessä

- 1984 Kasvamaan yhdessä – Piispojen puheenvuoro perhe- ja seksuaalietiikan kysymyksistä. Pieksämäki: Sisälähetysseuran kirjapaino Raamattutalo.

Katekismus

- 1948 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon katekismus. Hyväksytty Suomen kuudennessatoista varsinaisessa Kirkolliskokouksessa vuonna 1948.
 1999 Katekismus. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kristinoppi. Hyväksytty kirkolliskokouksessa vuonna 1999. (Helsinki: Edita.)

Kirkkojärjestys 1055/1993

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1993/19931055> (viitattu 9.10.2019).

Kirkkolaki 1054/1993

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1993/19931054> (viitattu 9.10.2019).

Kirkollisten toimitusten kirja

- 2003 Kirkollisten toimitusten kirja – Kasuaalitoimitukset. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkokäsikirja III. Hyväksytty kirkolliskokouksessa 8. marraskuuta 2003. <http://kirkkokasikirja.fi/toim/kasuaalitoimitukset.pdf> sekä <http://kirkkokasikirja.fi/toim/vihkimykset.pdf> (viitattu 9.10.2019).

Knuuttila, Simo

- 1989 Luterilainen teologinen etiikka. – Usko ja Rakkaus. Luterilaisen teologian mahdollisuudet tänään. Toim. Simo Peura. Suomalaisen Teologisen Kirjallisuusseuran julkaisuja 165. Helsinki: Suomalainen Teologinen Kirjallisuusseura. 103–115.

Kuula, Kari

- 2005 Raamattu ja homoseksuaalisuus – Eksegeettinen ja raamattuteologinen selvitys Raamatun viittauksista homoseksuaaliseen käyttäytymiseen.
https://asiakas.kotisivukone.com/files/karikuula.kotisivukone.com/tiedostot/raamattu_ja_homoseksuaalisuus.pdf (viitattu 9.10.2019)

Laulaja, Jorma

1994 Elämän oikea ja väärä – Eettiset valinnat tänään. Helsinki: Kirjapaja.

Lindbeck, George A.

1984 The Nature of Doctrine – Religion and Theology in a Postliberal Age. Louisville, Kentucky: Westminster John Knox Press.

Mikkelin hiippakunnan piispa

21.8.2012 Kirje Mikkelin hiippakunnan papistolle papin osallistumisesta nimiäisiin.
<https://storage.googleapis.com/piispat-production/2018/05/008a94b2-pappi-ja-nimiaisiet-21.8.2012.pdf> (viitattu 9.10.2019).

Monikasvoinen kirkko

2008 Monikasvoinen kirkko. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2004–2007. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 103. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
<https://evl.fi/documents/1327140/47692525/Monikasvoinen+kirkko.pdf/316e8ce9-7dc8-8fe1-d20f-41a332acbe94> (viitattu 9.10.2019).

Osallistuva luterilaisuus

2016 Osallistuva luterilaisuus – Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2012–2015: Tutkimus kirkosta ja suomalaisista. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 125. Kirkon tutkimuskeskus, Tampere.
https://evl.fi/documents/1327140/47692525/Kirkon+nelivuotiskertomus_II+osa_Osallistuva+luterilaisuus_netiti.pdf/3dcadd52-154c-8693-2eb7-0920fe6a99b5 (viitattu 9.10.2019).

Peltonen, Kai

2007 Homoseksuaalisuus ja raamatullisuus Suomen evankelisluterilaisessa kirkossa. – Homoseksuaalisuus Raamatussa ja kirkon opetuksessa. Toim. Antti Saarelma. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 101. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus. 55–79.

Perustevaliokunta

4/2010 Perustevaliokunnan mietintö 4/2010 piispainkokouksen esityksestä 2/2010: Parisuhdelain seuraukset kirkossa; piispainkokouksen selvitys kirkolliskokoukselle 2010. 10.11.2010.
[http://kappeli.evl.fi/kkoweb.nsf/c7f32a5129224528c2256dba002d78f0/3ebe011f240e3e51c22577d7002d4031/\\$FILE/Perustevkm_10-4.doc](http://kappeli.evl.fi/kkoweb.nsf/c7f32a5129224528c2256dba002d78f0/3ebe011f240e3e51c22577d7002d4031/$FILE/Perustevkm_10-4.doc) (viitattu 9.10.2019).

2/2013 Perustevaliokunnan lausunto 2/2013 lakivaliokunnalle kirkkohallituksen esityksestä 7/2012 Kirkolliskokousta koskevan määränemmistö säännöksen muuttaminen.
[http://notes.evl.fi/kkoweb.nsf/703b72117d3cc7cfc2256f5c002c4eb5/0ed16c84367e3447c2257c070048fe08/\\$FILE/Perustevkl_13-2%20Määränemmistö_säännökset.doc](http://notes.evl.fi/kkoweb.nsf/703b72117d3cc7cfc2256f5c002c4eb5/0ed16c84367e3447c2257c070048fe08/$FILE/Perustevkl_13-2%20Määränemmistö_säännökset.doc) (viitattu 9.10.2019).

1/2018 Perustevaliokunnan mietintö 1/2018 edustaja-aloitteesta 1/2017 Kirkon avioliittokäsityksen laajentaminen.

https://evl.fi/documents/1327140/36760372/perustevaliokunnan-mietinto_kirkon-avioliittokasityksen-laaientaminen.pdf (viitattu 9.10.2019).

Pihkala, Juha

2009 Uskoa tiedosta ja tietoa uskosta. Johdatus dogmatiikkaan. Helsinki: Edita.

Piispainkokous

2/2010 Parisuhdelain seuraukset kirkossa. Piispainkokouksen selvitys kirkolliskokoukselle 2010.

[http://kappeli.evl.fi/kkoweb.nsf/8055b7c73c38f56dc22571540045bfe2/eab73dbde4b89ab1c225770e00255f2d/\\$FILE/PARISUHDESELVITYS-10-2-2010.pdf](http://kappeli.evl.fi/kkoweb.nsf/8055b7c73c38f56dc22571540045bfe2/eab73dbde4b89ab1c225770e00255f2d/$FILE/PARISUHDESELVITYS-10-2-2010.pdf) (viitattu 9.10.2019).

10.9.2013 Kohti Pyhää. Uskontojen kohtaaminen kirkollisissa toimituksissa.

http://kirkkokasikirja.fi/kohti_pyhaa.pdf (viitattu 9.10.2019)

31.8.2016 Piispainkokouksen selonteko avioliittolain muutoksen johdosta.

<http://domus.evl.fi/ktwebbin/ktproxy2.dll?doctype=3&docid=213745&version=1> (viitattu 9.10.2019).

Rakkauden lahja

2008 Rakkauden lahja – Piispojen puheenvuoro perheestä, avioliitosta ja seksuaalisuudesta. Helsinki: Kirjapaja.

https://evl.fi/documents/1327140/36333525/Rakkauden_lahja_piispojen_puheenvuoro_2008/520a9e43-73d9-8647-311b-ad9302bc3cbf (viitattu 9.10.2019)

Raunio, Antti

2007a Järki, usko ja lähimmäisen hyvä. – Tutkimus luterilaisen etiikan ja diakonian teologisista perusteista. Suomalaisen Teologisen Kirjallisuusseuran julkaisuja 252. Helsinki: Suomalainen Teologinen Kirjallisuusseura.

2007b Rekisteröity parisuhde luterilaisen teologian ja etiikan näkökulmasta. – Homoseksuaalisuus Raamatussa ja kirkon opetuksessa. Toim. Antti Saarelma. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 101. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus. 93–113.

2009 Oppi, etiikka ja praxis Lutherilla ja luterilaisessa teologiassa. – Oppi ja maailmankuva. Professori Eeva Martikaisen 60-vuotisjuhlakirja. Toim. Tomi Karttunen. Suomalaisen Teologisen Kirjallisuusseuran julkaisuja 261. Helsinki: Suomalainen Teologinen Kirjallisuusseura. 23–36.

Ruokanen, Miikka

2002 (2001) Lutherin raamattukäsitys. – Johdatus Lutherin teologiaan. Toim. Pekka Kärkkäinen. Helsinki: Kirjapaja. 92–110.

Tilastokeskus

2018 Perheiden määrä kääntyi laskuun. Tilastokeskuksen julkaisu 25.5.2018.

https://www.stat.fi/til/perh/2017/perh_2017_2018-05-25_tie_001_fi.html (viitattu 9.10.2019).

Vikström, Björn

2016 Monta rakkautta. Kirjapaja, Helsinki

Vainio, Olli-Pekka

2007 Homoseksuaalisuus ja teologia. – Homoseksuaalisuus Raamatussa ja kirkon opetuksessa. Toim. Antti Saarelma. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 101. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus. 146–196.

Yle uutiset

12.11.2010 Homoparien puolesta voidaan rukoilla.

http://yle.fi/uutiset/homoparien_puolesta_voidaan_rukoilla/5668850 (viitattu 9.10.2019).

Yli-Opas, Antti

2010 Avioliiton teologia Englannin kirkossa ja Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa vuosina 1963–2006. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 112. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus. Diss. Helsinki.

<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/21638/avioliit.pdf?sequence=2> (viitattu 9.10.2019).

9 Liite: Ehdotus ihmissuhteen siunaamisen kaavasta

Tässä liitteessä esitän alustavan ehdotuksen siunaamisen kaavasta. Ehdotettu kaavan teksti on vasemmassa ja yksityiskohtien perustelut oikeassa sarakkeessa.

Ehdotan, että Raamatun tekstien valinnoissa ja rukousten sanamuodoissa huomioitaisiin johdonmukaisesti alla mainitut tilanteet. Lista ei kuitenkaan ole tyhjentävä, vaan siunaustoimituksen kaavaa voisi soveltaa myös muunlaisiin ihmissuhteisiin.

- Parisuhdetta siunattaessa
- Vihkimisen yhteydessä
- Adoptioperhettä, sijaisperhettä tai uusperhettä siunattaessa
- Ystävyysuhdetta siunattaessa. Ystävyysuhdetta koskevia rukouksia voi helposti soveltaa esimerkiksi sisarusten suhdetta siunattaessa
- Ryhmää, harrastusporukkaa tms. siunattaessa

Lisäksi mainittaisiin seuraavat eritystilanteet, jotka sinänsä voivat liittyä kaikenlaisiin yllä mainittuihin tilanteisiin:

- Siunattaessa ihmissuhdetta, jossa osapuolet edustavat eri kulttuureja ja/tai uskontoja
- Siunattaessa ihmissuhdetta, jossa toinen hoitaa toista
- Siunattaessa ihmissuhdetta, jota varjostaa sairaus tai muu huoli
- Siunattaessa ihmissuhdetta kriisin jälkeen.
- Siunattaessa ihmissuhdetta, jota muiden on vaikea hyväksyä

Mikäli kaava otettaisiin käyttöön, voitaisiin lisäksi arvioida, olisiko syytä ja tarvetta laatia erilliset sanamuodot esimerkiksi lapsen ja hänen etävanhempansa suhteen siunaamiselle, tai sanoittaa siunauksen sanamuoto tahattomasti lapsettomalle parille, joka joutuu hoitojen jälkeen sopeutumaan elämään ilman omaa biologista lasta.

Ehdotuksessa on noudatettu kirkollisten toimitusten kirjan merkintäkäytäntöä, jossa sisennys merkitsee valinnaisia osioita. Kaavassa liturgin kohdalla käytetty P-kirjain antaa ymmärtää, että siunaamisen toimittaa pappi. Näin on varmaan luontevaa kirkon liturgista perinnettä noudattaen. Sinänsä kaavassa ei kuitenkaan vihkimistä lukuun ottamatta ole sellaisia elementtejä, etteikö sen toimittaminen voisi olla myös seurakunnan muiden työntekijöiden tai seurakuntalaisten tehtävä.

Ehdotus ei ota kantaa, tulisiko kaikkien siunattavien olla kirkon jäseniä kuten avioliittoon vihkimisen kaavassa, vai voidaanko kaavalla siunata myös kirkkoon kuulumattomia samalla tavalla kuin avioliiton siunaamisen kaavalla.

Ehdotettu sanamuoto

Rubriikki:

Ihmissuhteen siunaamisen kaavaa voidaan käyttää kahden tai useamman ihmisen erilaisten ihmissuhteiden siunaamiseen. Kaavaa voidaan soveltaa esimerkiksi avioliiton, avoliiton, parisuhteen, uusperheen, tai erityisen merkityksellisen ystävyssuhteen, ryhmän tai huoltajuus- tai hoitosuhteen siunaamiseen. Lista ei ole tyhjentävä, vaan siunaustoimitusta voidaan soveltaa kaikenlaisiin ihmissuhteisiin.

Siunaamisen edellytyksenä on, että siunattava suhde edistää kaikkien suhteen osapuolten hyvinvointia ja hyvän elämän edellytyksiä. Siunaamisesta sovittaessa papin tulee arvioida siunattavien kanssa keskustellen, täyttääkö suhde tämän kriteerin. Mikäli keskustelun perusteella on ilmeistä, että siunausta pyydetään jotakuta suhteen osapuolta alistavalle, hyväksikäyttävälle tai jotakuta suhteen osapuolta kohtaan väkivaltaiselle suhteelle, suhdetta ei tule siunata.

Siunaamisen yhteydessä voidaan myös solmia avioliitto, mikäli avioliittolain mukaiset edellytykset avioliitolle ja KJ 2:18 mukaiset edellytykset kirkolliselle vihkimiselle täyttyvät, ja vihittävät ovat saaneet todistuksen siitä, ettei avioliiton solmimiselle esteitä. Vihkimisen sisältävässä siunaustoimituksessa tulee olla läsnä vähintään kaksi todistajaa.

Musiikin valinnassa tulee ottaa huomioon toimituksen jumalanpalvelusluonne sekä siunattavan suhteen luonne ja merkitys siunattaville.

Perustelut

Ehdotuksessa annettaisiin laaja mahdollisuus soveltaa siunaamisen kaavaa hyvin erilaisiin ihmissuhteisiin.

Ehdotuksessa suhteen siunaamisen edellytyksenä olisi sen hyväatekevyyden kaikille suhteen osapuolille. Papin tehtävä olisi arvioida tätä. Papilta ei luonnollisestikaan voida odottaa kaikenkattavaa arviointia toisten ihmisten suhteiden hyväatekevyydestä. Ehdotuksen sanamuoto velvoittaa, että papin tulee kieltäytyä siunauksista tilanteissa, joissa on *ilmeistä* että suhde ei edistä jonkun osapuolen hyvää elämää. Tulkitsemalla, että rubriikki antaa riittävän mahdollisuuden kieltäytyä siunaamisesta, mikäli edellytyksiä suhteen siunaamiselle ei ole. Lisäksi tämä ohje takaa jossain määrin papin omantunnonvapauden ja mahdollistaa kieltäytymisen siunaamisesta nimenomaan papin arvioon perustuen. Tällöin vältetään tarpeelta määrittellä yleisellä tasolla, millä kaikilla ihmissuhteilla voi olla elämää suojelevia ja hyvinvointia edistäviä vaikutuksia.

Toteutuessaan ehdotus mahdollistaisi myös vihkitoimituksen siunaamisen yhteydessä. Tällöin kaava mahdollistaisi sen, että kirkko pitää nykyisen avioliittokäsityksensä mukaisesti kiinni miehen ja naisen avioliittoa Jumalan asettamana järjestyksenä, johon voidaan vihkiä ja joka voidaan siunata nykyisillä avioliittoon vihkimisen, morsiusmessun ja avioliiton siunaamisen kaavalla. Ehdotus ei täysin toteuttaisi Yhdenvertaisuuslain mukaista syrjimättömyyttä seksuaalisen suuntautumisen perusteella, mutta edistäisi ihmisten yhdenvertaisuutta ja saattaisi olla mahdollinen kirkollinen kompromissi.

Ehdotettu sanamuoto mukailee nykyisten kirkollisten toimitusten ohjetta musiikin luonteesta.

I Johdanto

---

*1. Johdantomusiikki

Johdantomusiikkina voi olla soitinmusiikkia ja/tai virsi.

2. Alkusiunaus

Siunaus ja vuorotervehdys voidaan lausua tai laulaa.

Siunaus

P Isän ja + Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.

S Amen.

Vuorotervehdys

P Herra olkoon teidän kanssanne.

S Niin myös sinun henkesi kanssa.

3. Johdantosanat

Pappi laatii johdantosanat itse tai käyttää seuraavia vaihtoehtoja:

P Rakkaat ystävät, NN, [NN, ...] ja NN (*etunimet*). Te olette tulleet Jumalan kasvojen eteen pyytämään hänen siunaustaan parisuhteellenne / perheellenne / ystävyysuhteellenne / avioliitollenne / yhteiselle elämällemme. Hänen sanaansa kuunnellen ja yhdessä rukoillen pyydämme teille Jumalan siunausta.

TAI

Ehdotettu kaava seuraa kirkollisten toimitusten yleistä rakennetta, jolloin toimituksessa on

1) Johdanto

2) Sana

3) Rukous. Tähän osaan sisältyy kysymykset ja/tai lupaukset

4) Päätös.

Johdanto-osa on rakenteeltaan samankaltainen kuin muissa kirkollisissa toimituksissa.

Mikäli siunauksen yhteydessä toimitetaan vihkiminen, siunattavat voivat tulla alttarille musiikin aikana.

Alkusiunaus ja vuorotervehdys vastaavat muiden kirkollisten toimitusten, esimerkiksi kasteen, vihkimisen, avioliiton siunaamisen ja hautaan siunaamisen kaavoja.

Ehdotetuissa johdantosanoissa huomioidaan siunattavan ihmissuhteen luonne. Ensimmäinen vaihtoehto palvelee useimpia ehdotettuja ihmissuhteen siunaamisen kaavan soveltamistilanteita.

Siunattaessa uusperhettä

P Rakkaat ystävät, tänään me vietämme rakkauden juhlaa. Rakkaus ja ilo kuuluvat yhteen.

Te olette tulleet tähän hetkeen monenlaisten elämänvaiheiden kautta. Matkalla on ollut iloa, mutta myös pettymyksiä. Tähän hetkeen te tuotte mukanne kaiken sen, minkä kautta elämä on teitä kuljettanut.

Tänään iloitsemme ja kiitämme teidän [uudesta] perheestänne. Pyydämme Jumalan siunausta teidän perheellenne.

TAI

Siunattaessa ihmissuhdetta kriisin jälkeen

P Rakkaat ystävät, NN, [NN, ...] ja NN (etunimet). Te olette tulleet Jumalan kasvojen eteen pyytämään hänen siunaustaan parisuhteellenne / perheellenne / ystävyysuhteellenne / avioliitollenne / yhteiselle elämällemme. Olette eläneet raskaita vaiheita. Tänään olette kuitenkin [yhdessä sukulaistenne ja ystävienne kanssa] pyytämässä Jumalan siunausta teidän yhteiselle tulevaisuudellenne.

TAI

Siunattaessa ihmissuhdetta, jossa osapuolet edustavat eri kulttuureja ja/tai uskontoja

P Rakkaat ystävät, NN, [NN, ...] ja NN (etunimet). Te olette tulleet Jumalan kasvojen eteen pyytämään Jumalan siunausta parisuhteellenne / perheellenne / ystävyysuhteellenne / avioliitollenne / yhteiselle elämällemme. Eri kulttuurit ja/tai uskonnot ovat elämässänne suuri rikkaus. Joissakin tilanteissa erilaisten tapojen ja perinteiden yhteensovittaminen on vaatinut opettelemista ja molemminpuolista joustamista toisen parhaaksi ja

Johdantosanat mukailevat v. 2015 julkaistua ehdotusta uusperheen huomioimisesta avioliittoon vihkimisessä tai avioliiton siunaamisessa. Anttonen & Paananen 2015, 6.

Piispojen opas ”Kohti pyhää” antaa suuntaviivoja uskontojen ja kulttuurien kohtaamiselle kirkollisissa toimituksissa. Oppaan (s. 11) mukaan: ”Seurakunnan työntekijän tulee monikulttuurisessa tilanteessa kuunnella avoimesti ihmisten tarpeita ja pyrkiä rakentamaan pastoraalisesti viisaalla tavalla eri toivomukset yhdistävä kokonaisuus, joka on samalla sopusoinnussa luterilaisen uskonkäsityksen ja kristillisen perinteen kanssa”. Kirkollisten toimitusten yhteydessä voidaan näin ollen ottaa huomioon erilaisia toiveita, mikäli nämä

yhteiseksi hyväksi.

Tänään olette [yhdessä sukulaistenne ja ystävienne kanssa] pyytämässä Jumalan siunausta teidän parisuhteellenne / perheellenne / ystävyysuhteellenne / avioliitollenne. Rukoilemme, että Jumala [, kaikkien ihmisten, kansojen ja kulttuurien luoja] antaa siunauksensa teidän elämäänne.

TAI

Siunattaessa ihmissuhdetta, jossa toinen hoitaa toista

P Rakkaat ystävät, NN, [NN, ...] ja NN (etunimet). Te olette tulleet Jumalan kasvojen eteen pyytämään Jumalan siunausta parisuhteellenne / perheellenne / ystävyysuhteellenne / avioliitollenne / yhteiselle elämällemme. Tänään muistamme sitä, kuinka tärkeätä on, että vierellä on toinen ihminen joka hoitaa ja huolehtii. Kiitämme Jumalaa hänen antamastaan tehtävästä hoitaa, huolehtia, auttaa ja palvella. Jumalan sanaa kuunnellen ja yhdessä rukoillen pyydämme teille Jumalan siunausta.

Siunattaessa ihmissuhdetta, jota varjostaa sairaus tai muu huoli

P Rakkaat ystävät, NN, [NN, ...] ja NN (etunimet). Te olette tulleet Jumalan kasvojen eteen pyytämään Jumalan siunausta parisuhteellenne / perheellenne / ystävyysuhteellenne / avioliitollenne / yhteiselle elämällemme. Pyydämme, että Jumala on läsnä ilon hetkinä, ja myös niinä hetkinä, joissa huoli ja pelko tulevaisuudesta peittää ilon ja toivon. Hänen sanaansa kuunnellen ja yhdessä rukoillen pyydämme teille Jumalan siunausta.

- kunnioittavat kirkollisten toimitusten jumalanpalvelusluonnetta
- eivät ole ristiriidassa kirkkotilan pyhyiden kanssa
- ovat sopusoinnussa luterilaisen uskonkäsityksen ja kristillisen perinteen kanssa.”

Sanat ”Kaikkien ihmisten, kansojen ja kulttuurien luoja” ovat hakasulkeissa. Niitä voidaan käyttää muistuttamaan Jumalan luomistyön ulottumisesta kaikkiin kansoihin ja kulttuureihin. Kuitenkaan siunaustoimituksessa, jossa on paikalla eri uskontojen edustajia, sanoja ei tule käyttää, mikäli ne kuulostavat muita uskontoja alentavilta tai ”toisarvoisina” pitäviltä.

Siunattaessa ihmissuhdetta, jota muiden on vaikea hyväksyä

P Rakkaat ystävät, NN, [NN, ...] ja NN (etunimet). Te olette tulleet Jumalan kasvojen eteen pyytämään Jumalan siunausta parisuhteellenne / perheellenne / ystävyysuhteellenne / avioliittollenne / yhteiselle elämällemenne. Tie tähän hetkeen ei ole ollut helppo. Kuitenkin iloitsimme [yhdessä sukulaistenne ja ystäviennne kanssa] siitä, että olette tänään yhdessä Jumalan kasvojen edessä. Jumalan sanaa kuunnellen ja yhdessä rukoillen pyydämme teille hänen siunaustaan.

4. Psalmi

Psalmin toteutuksessa voidaan soveltaa Avioliiton siunaamisen, Avioliiton vuosipäivän rukoushetken, Syntymäpäivän rukoushetken tai Kodin siunaamisen kaavoja. Siunattaessa ihmissuhdetta, jota varjostaa sairaus, voidaan käyttää myös Rukoushetken sairaan luona psalmitekstejä.

Ehdotetussa siunaustoimituksessa voitaisiin lukea tai laulaa Psalmi samalla tavalla kuin muissa toimituksissa. Psalmivaihtoehtoja ei ole sisällytetty tähän ehdotukseen, koska nykyisen kirkkokäsikirjan Avioliiton siunaamisen ja Kodin siunaamisen kaavan sekä rukoushetkien psalmitekstit tarjoavat nähdäkseni riittävästi vaihtoehtoja Psalmin toteuttamiseen.

5. Rukous

Rukous voidaan laatia yhdessä siunattavien kanssa.

Rukouskehotus, rukous ja seurakunnan aamen voidaan lausua tai laulaa. Rukouskehotusta voi seurata lyhyt hiljainen rukous.

P Rukoilkaamme.

Parisuhdetta siunattaessa

1. Jumala, taivaallinen Isä.

Sinä loit ihmisen ja annoit ihmisille rakkauden lahjaksi ja tehtäväksi.

Siunaa NN:ää ja NN:ää ja heidän parisuhdettaan.

Kiitos, että olet johdattanut heidät yhteen.

Parisuhteen siunaamiseen liittyvä rukous soveltaa nykyisen kirkkokäsikirjan vihkirukousvaihtoehtoa 1.

Rakkautta Jumalan lahjana ja tehtävänä korostaa esimerkiksi Rakkauden lahja 2008, 18–20. Mainittu Rakkauden lahjan teksti puhuu kaikenlaisesta ihmiselämässä vaikuttavasta rakkaudesta. Näin

Siunaa tämä juhla, jota nyt vietämme.
Anna Kristuksen olla vieraanamme.
Tätä rukoilemme hänen nimessään.

Parisuhdetta siunattaessa vihkimisen yhteydessä

2. Jumala, taivaallinen Isä.

Sinä loit ihmisen [mieheksi ja naiseksi]
ja annoit heille avioliiton lahjaksi ja tehtäväksi.
Siunaa NN:ää ja NN:ää, jotka tänään solmivat avioliiton.
Kiitos, että olet johdattanut heidät yhteen.
Siunaa tämä juhla, jota nyt vietämme.
Anna Kristuksen olla vieraanamme.
Tätä rukoilemme hänen nimessään.

Adoptio-, sijais- tai uusperhettä siunattaessa

3. Jumala, taivaallinen isämme.

Me kiitämme sinua luomistyösi rikkaudesta:
perheestä, lapsista, [lastenlapsista] ja kaikista rakkaistamme.
[Kiitämme vanhemmuuden kutsumuksesta, lahjasta ja tehtävästä.
Kiitämme NN:stä/lapsesta/lapsista ja siitä ilosta, jota hän/he

myös kirkollisissa toimituksissa siunattavan rakkauden ei tarvitse rajoittua avioliitossa toteutuvaan eroottiseen rakkauteen.

Ehdotettu sanamuoto muuttaa vihkirukousvaihtoehdon 1 sanamuotoa ”Kiitos että olet antanut heidän löytää toisensa” muotoon ”johdattanut heidät yhteen”. Ajatuksena on, että parisuhteen siunaaminen ei välttämättä ajallisesti asetu parisuhteen alkuvaiheeseen eli kumppanin löytymiseen, vaan monissa tapauksissa siunattava parisuhde on jatkunut jo useita vuosia.

Parisuhteen siunaamiseen liittyvä rukousehdotus soveltaa nykyisen kirkkokäsikirjan vihkirukousvaihtoehtoa 1.

”Mieheksi ja naiseksi” on hakasulkeissa ja voidaan jättää pois, jotta kaava palvelee myös tilanteita, joissa kihlakumppanit eivät edusta tai koe edustavansa mainittuja sukupuolirooleja.

Ehdotettu sanamuoto muuttaa vihkirukousvaihtoehdon 1 sanamuotoa ”Kiitos että olet antanut heidän löytää toisensa” muotoon ”johdattanut heidät yhteen”. Ajatuksena on, että parisuhteen siunaaminen ei välttämättä ajallisesti asetu parisuhteen alkuvaiheeseen eli kumppanin löytymiseen, vaan monissa tapauksissa siunattava parisuhde on jatkunut jo useita vuosia.

Ehdotettu rukous perustuu Avioliiton vuosipäivän rukoushetken rukoukseen.

Vanhemmuuden kutsumuksen korostus ja lapsista kiittäminen sopii erityisesti adoptio- ja sijaisperheiden siunaamiseen.

tuovat tähän perheeseen.]

Me kiitämme ihmisistä, jotka rakastavat ja pitävät meistä huolta.

Opeta meitä elämään yhdessä toistemme kanssa, huomioimaan toisemme ja rakastamaan toisiamme.

Auta meitä [ja kaikkia meille rakkaita ihmisiä] säilyttämään keskinäinen luottamus ja pitämään huolta toinen toisestamme.

Ystävyysuhdetta siunattaessa

4. Jumala, taivaallinen isämme.

Me kiitämme sinua ystävyyden lahjasta.

Kiitos ystävästä, joka kulkee vierellä elämän matkalla, ilon ja surun hetkinä.

Kiitos ystävästä, joka ei jätä yksin.

Kiitos ystävästä, jota saa auttaa silloin, kun toisella on vaikeata.

Kuule meitä, sinä, joka olet kaiken hyvyyden lähde.

Useamman ystävyksen ystävyysuhdetta siunattaessa

5. Jumala, taivaallinen isämme.

Me kiitämme sinua ystävyyden lahjasta.

Kiitos ystävästä, jotka kulkevat vierellä elämän matkalla, ilon ja surun hetkinä.

Kiitos ystävästä, jotka eivät jätä yksin.

Kiitos ystävästä, joita saa auttaa silloin, kun heillä on vaikeata.

Kuule meitä, sinä, joka olet kaiken hyvyyden lähde.

Ryhmää, harrastusporukkaa tms. siunattaessa. Hakasulkeiden kohdalle voidaan lisätä asioita, joita rukoillaan juuri kyseiselle ryhmälle.

6. Jumala, taivaallinen isämme.

Sanamuodolla [ja kaikkia meille rakkaita ihmisiä] huomioidaan myös heidät, jotka eivät ole osa perhettä, esimerkiksi uusperheen lasten etävanhemmat tai sijoitettujen lasten biologiset vanhemmat.

Ehdotettu ystävyysuhteen siunaamiseen liittyvä rukous on kirjoitettu erikseen sekä kahden että useamman ystävyksen ystävyysuhteen siunaamista varten.

Rukous sisältää ajatuksen, että ystävykset kulkevat toistensa rinnalla elämän iloissa ja suruissa. Ystävyysuhde on siten erityisen merkityksellinen, mutta ei sisällä elementtejä, jotka tekisivät ystävyysuhteesta siitä parisuhteen.

Rukouksen laatimisen taustaoletuksena on, että ”tavanomaiset kaverit” eivät järjestä erityistä tilannetta / juhlaa kaveruutensa siunaamiselle, vaan siunaaminen kohdistuu elinikäiseen erityisen merkitykselliseen ystävyuteen. Sanamuotoa voi kuitenkin helposti soveltaa ”tavanomaisempiin” ystävyysuhteisiin esimerkiksi jättämällä sanat ”elämän matkalla” pois, jolloin ystävyysuhteen elinikäisyyttä ei erityisesti korosteta.

On todennäköistä, että kovin moni ryhmä, harrastusporukka tms. ei tulisi pyytämään siunaustoimitusta. Pidän kuitenkin tärkeänä, että ehdotus sisältää auki kirjoitetun mahdollisuuden siunata myös

Me kiitämme sinua tärkeistä ihmisistä, joiden kanssa harrastaa / viettää vapaa-aikaa / jakaa elämän iloja ja suruja.
[...]
Kiitos ystävydestä, kiitos luottamuksesta, kiitos yhteydestä.
Kuule meitä, sinä, joka olet kaiken hyvyyden lähde.

Siunattaessa ihmissuhdetta, jossa osapuolet edustavat eri kulttuureja ja/tai uskontoja

7. Jumala, taivaallinen isämme.

Me kiitämme sinua rakkauden/ystävyyden lahjasta.
Kiitos kumppanista/puolisosta/ystävästä, jonka kanssa saa opetella olemaan yhdessä.
Kiitos eri kulttuurien/uskontojen elämäämme tuomasta rikkaudesta. Opeta meitä ymmärtämään ja rakastamaan toisiamme entistä syvemmin. [Opeta rakastamaan silloinkin, kun emme ymmärrä, miksi toinen toimii niin kuin toimii.]
Kuule meitä, sinä, joka olet kaiken hyvyyden lähde.

Siunattaessa ihmissuhdetta kriisin jälkeen

8. Jumala, taivaallinen isämme.

Sinä näet vaiheet, joiden kautta olemme tulleet tähän hetkeen.
Kiitos siitä, että olet auttanut meitä vaikeiden aikojen keskellä.
Kiitos puolisosta/rakkaasta/ystävästä / [...]
joka seisoo edelleen vierellä.
Opeta meitä elämään yhdessä, [antamaan toisillemme anteeksi] ja huolehtimaan/rakastamaan toisiamme.
Kuule meitä, sinä, joka olet kaiken hyvyyden lähde.

ihmissuhteita, jotka eivät luonteeltaan ole niin erityisiä kuin parisuhde tai perhesuhteet.

Rukouksessa monikulttuurisuus ja uskonnollisuus ymmärretään elämään sekä rikkautta että haasteita tuovana asiana. Siunattavien tilanteen mukaan rukouksessa voidaan painottaa joko ilon tai haasteiden näkökulmaa.

Rukousta käytettäisiin useimmiten varmaan siunattaessa parisuhdetta kriisin jälkeen. Kaavassa on kuitenkin huomioitu ajatus, että kriisi voi koetella kaikenlaisia ihmissuhteita.

Siunattaessa ihmissuhdetta, jossa toinen hoitaa toista

9. Jumala, taivaallinen isämme.

Me kiitämme sinua rakkauden / ystävyyden lahjasta.

Kiitos puolisosista / kumppanista / ystävästä / rakkaasta, joka huolehtii ja kannattelee kun itse ei jaksa.

Kiitos lähimmäisestä huolehtimisen tehtävästä, joka antaa elämään paljon iloa ja rikkautta.

Anna elämäämme paljon ilon hetkiä ja ole lähellä väsymyksen hetkinä. Kuule meitä, sinä, joka tunnet ihmisen elämän kivut, surut ja huolet.

Siunattaessa ihmissuhdetta, jota varjostaa sairaus tai muu huoli

10. Jumala, taivaallinen isämme.

Me kiitämme sinua elämän lahjasta

ja rakkauden / ystävyyden lahjasta.

Sinä näet huolen / surun / sairauden, joka varjostaa avioliittoamme / suhdettamme / ystävyttämme.

Ole lähellä erityisesti silloin, kun omat voimamme loppuvat.

Kuule meitä, sinä, joka tunnet ihmisen elämän kivut, surut ja huolet.

Siunattaessa ihmissuhdetta, jota muiden on vaikea hyväksyä

11. Jumala, taivaallinen isämme.

Sinä näet, miten tärkeitä on seistä tänään

rakkaan ihmisen / rakkaiden ihmisten vierellä.

Sinä tiedät, miten tärkeää on, kun vierellä on

toinen, jonka / toisia, joiden kanssa jakaa elämän ilot ja huolet.

Sinä näet myös ne ihmiset ympärillämme, joiden on

vaikea hyväksyä meidän rakkauttamme.

Sinä lähetit Jeesuksen maailmaan osoittamaan hyväksyntää

Rukousta voi soveltaa esimerkiksi tilanteessa, joissa yksi siunattavista on toisen omaishoitaja. Rukous on aiheiltaan lähellä alla olevaa rukousta tilanteessa, jossa ihmissuhdetta varjostaa sairaus tai muu huoli.

Rukous on aiheiltaan lähellä edellistä rukousta tilanteessa, jossa ihmissuhdetta varjostaa sairaus tai muu huoli.

Tilanteesta riippuen rukoukseen voidaan liittää pyyntö niiden ihmisten puolesta, joiden on vaikea hyväksyä siunattavien ihmisten suhdetta.

syrjityille, vainotuille ja sorretuille.
Anna ilosi ja siunauksesi meidän elämäämme,
[ja anna siunauksesi myös ihmisille ympärillämme.]
Tätä rukoilemme Jeesuksen nimessä.

S Aamen.

II Sana

---

6. Raamatunluku

Luetaan jokin raamatunteksti tai joitakin raamatuntekstejä. Voidaan käyttää esimerkiksi Avioliiton siunaamisen, avioliiton vuosipäivän rukoushetken, Syntymäpäivän rukoushetken tai kodin siunaamisen kaavassa mainittuja tekstejä, tai kirkkovuoden ajankohdan mukaisia tai muita raamatuntekstejä. Siunattaessa ihmissuhdetta, jota varjostaa sairaus, voidaan käyttää myös kaavan raamatuntekstejä.

Lukija ilmoittaa raamatunkohdan.

Raamatunlukuun voidaan liittää vastaus (psalmi, virsi, laulu, soitinmusiikkia tai hiljaista mietiskelyä).

7. Puhe

Pappi tai muu tilaisuudessa läsnä oleva henkilö voi pitää puheen. Puheen sisältö määräytyy siunattavan ihmissuhteen sekä tilaisuuden luonteesta.

Sana -osa sisältää vähintään yhden raamatuntekstin. Tällaisia tekstejä voivat olla esimerkiksi avioliittoon vihkimisen ja avioliiton siunaamisen, avioliiton vuosipäivän rukoushetken ja kodin siunaamisen kaavasta löytyvät raamatuntekstit.

Kirkolliseen toimitukseen sisältyy yleensä papin pitämä puhe. Ehdotuksessa kaavassa puheen voisi pitää myös muu paikalla oleva henkilö. Puheen voi ehdotuksen mukaan myös jättää kokonaan pois, jolloin tilaisuus muistuttaisi sisällöltään enemmän rukoushetkeä kuin kirkollista toimitusta.

III Kysymykset ja/tai lupaukset ja rukous

---

8. Anteeksipyyntö

Siunattavat voivat pyytää toisiltaan anteeksi vapaamuotoisesti, joko yhteen ääneen tai kukin vuorollaan.

Pyydän anteeksi sinulta, NN (teiltä, NN, NN ja NN...), että olen toiminut niin kuin ei olisi pitänyt. Olen satuttanut / laiminlyönyt / vähätellyt / pettänyt sinua/teitä. [Tätä kaikkea pyydän anteeksi myös Jumalalta.]

Ne, joilta on pyydetty anteeksi, lausuvat anteeksiantamisen sanat.

Annan / annamme / haluan opetella antamaan / haluamme opetella antamaan sinulle, NN, anteeksi. Haluan / haluamme opetella elämään niin, että meidän kaikkien on jatkossa hyvä olla.

Jos anteeksipyyntö on osoitettu myös Jumalalle, pappi lausuu synninpäästön. Seurakunta voi vastata "Aamen".

9. Kysymykset

Kysymykset ja vastaukset voidaan myös laatia vapaamuotoisesti. Kysymysten tulee antaa oikea kuva tilaisuuden luonteesta. Esimerkiksi avioliittoon vihkimisen liittyviä tai niitä muistuttavia kysymyksiä ei tule käyttää, mikäli tilanteessa ei solmita avioliittoa.

Ehdotuksessa siunaustoimitukseen voi tilanteen mukaan liittää anteeksipyyntöä, esimerkiksi tilanteessa, jossa ihmissuhteelle pyydetään siunausta kriisin jälkeen.

Tilanteen mukaan anteeksi voi pyytää yksi henkilö, esimerkiksi toista pettänyt osapuoli, tai kaikki ihmissuhteen osapuolet. Mikäli anteeksipyyntöä käytetään, papin tulee tilanteen luonteesta riippuen kannustaa kaikkia niitä osapuolia pyytämään anteeksi, joilla on aihetta. On kuitenkin vältettävä tilannetta, jossa uhria kehoitetaan pyytämään anteeksi kokemaansa fyysistä, henkistä tai hengellistä väkivaltaa.

Anteeksipyyntöä jälkeen ne osapuolet, joilta on pyydetty anteeksi, sanoittavat anteeksiannon tai halun opetella antamaan anteeksi. Eri sanamuodot antavat ymmärtää, ettei anteeksiantaminen välttämättä ole yksittäinen kertaluontoinen prosessi. Esimerkiksi syvän loukkauksen jälkeen voi olla parempi ilmaista haluavansa opetella antamaan anteeksi kuin ilmaista antavansa.

Kysymykset on merkitty ehdotukseen sisennettyinä, eli kysymykset voidaan jättää kokonaan pois.

On tärkeää, että kysymykset ja vastaukset kuvastavat siunattavan ihmissuhteen luonnetta ja sitä, mihin ihmissuhteen osapuolet sitoutuvat.

Parisuhdetta siunattaessa

Te NN ja NN olette tulleet pyytämään Jumalan siunausta parisuhteellenne. Tahdotteko elää yhdessä toistenne kanssa, rakastaa toisianne, iloita yhdessä toistenne kanssa elämän hyvistä lahjoista, ja huolehtia toisistanne elämän raskaina aikoina?

Vastaus:

Tahdon.

Jos siunaamisen yhteydessä solmitaan avioliitto, molemmille vihittäville on esitettävä avioliittolain edellyttämä kysymys, tahtooko vihittävä henkilö mennä avioliittoon kihlakumppaninsa kanssa. Kysymyksen ja vastauksen on yksiselitteisesti ilmaistava, että kumpikin kihlakumppani tahtoo solmia avioliiton kihlakumppaninsa kanssa.

Kaikkietävän Jumalan kasvojen edessä ja tämän seurakunnan (näiden todistajien) läsnä ollessa kysyn sinulta, NN (koko nimi), tahdotko ottaa NN:n (koko nimi) aviopuolisoksesi / aviovaimoksesi / aviomieheksesi ja osoittaa hänelle uskollisuutta ja rakkautta myötä- ja vastoinkäymisissä?

Vastaus:

Tahdon.

TAI

Jumalan edessä ja tämän seurakunnan (näiden todistajien) läsnä ollessa kysyn sinulta, NN (koko nimi), tahdotko ottaa NN:n (koko nimi) aviopuolisoksesi / aviovaimoksesi / aviomieheksesi, olla hänelle uskollinen ja rakastaa häntä hyvinä ja pahoina

Ehdotuksen sanamuoto huomioi myös parit, joissa vihittävät eivät ole (tai koe olevansa) vihkimisen jälkeen aviomies ja aviovaimo. Tällöin on luontevaa käyttää kysymyksessä ilmaisua ”aviopuoliso”.

päivinä, aina kuolemaan asti?

Vastaus:

Tahdon.

Adoptio-, sijais- tai uusperhettä siunattaessa

Te NN, NN, (...) ja NN olette tulleet pyytämään Jumalan siunausta perheellenne. Tahdotteko opetella elämään yhdessä toistenne kanssa, pitää huolta toisistanne, antaa tilaa toisillenne, ja opetella toimimaan niin, että teidän jokaisen [ja kaikkien teille rakkaiden ihmisten] on hyvä olla?

Vastaus:

Tahdon.

Ystävyysuhdetta siunattaessa

Te NN, (NN, ...) ja NN olette tulleet pyytämään Jumalan siunausta ystävyysuhteellenne. Tahdotteko kulkea ystävänne (ystäviänne) vierellä läpi elämän, iloita yhdessä elämän hyvistä lahjoista ja tukea ystävää (ystäviä) myös elämän raskaissa hetkissä?

Vastaus:

Tahdon.

Ryhmää, harrastusporukkaa tms. siunattaessa

Te NN, (NN, ...) ja NN olette tulleet pyytämään Jumalan siunausta. Tahdotteko jakaa yhdessä iloisia ja onnellisia hetkiä, ja tukea toisianne myös elämän raskaissa hetkissä?

Ehdotettu kysymysten sanamuoto huomioi ”kaikki teille rakkaat ihmiset”, esimerkiksi uusperheen lapsen toisen vanhemman, joka ei kuulu uusperheeseen, tai sijoitetun lapsen biologiset vanhemmat.

Ystävyysuhteen siunaamiseen ehdotetaan muotoilua, jossa ystävät tukevat toisiaan läpi elämänsä ja jakaa elämän iloja ja suruja, kuitenkin siten, että sanamuodon perusteella ystävyysuhde erottuu selkeästi parisuhteesta.

Ehdotettu ryhmän, harrastusporukan tms. siunaamisen kysymys ei sisällä samanlaista toiseen/toisiin sitoutumisen ajatusta kuin muut kysymysten sanamuodot.

Vastaus:

Tahdon.

Siunattaessa ihmissuhdetta, jossa osapuolet edustavat eri kulttuureja ja/tai uskontoja

Te NN, (NN, ...) ja NN olette tulleet pyytämään Jumalan siunausta rakkaudellenne / parisuhteellenne / ystävyydellenne. Tahdotteko kulkea toistenne vierellä läpi elämän, iloita yhdessä elämän hyvistä lahjoista, jakaa elämän raskaat vaiheet yhdessä, ja opetella entistä syvemmin ymmärtämään ja kunnioittamaan toisianne?

Vastaus:

Tahdon.

Siunattaessa ihmissuhdetta kriisin jälkeen

Te NN, (NN, ...) ja NN olette tulleet pyytämään Jumalan siunausta suhteellenne. Tahdotteko [jättää taakse sen mikä on mennyttä,] kulkea toistenne vierellä läpi elämän, iloita yhdessä elämän hyvistä lahjoista, rakastaa toisianne ja toimia aina toisen parhaaksi ja yhteiseksi hyväksi?

Vastaus:

Tahdon.

Siunattaessa ihmissuhdetta, jossa toinen hoitaa toista

Hoitajalta

Te NN, (NN, ...) ja NN olette tulleet pyytämään

Jumalan siunausta. Tahdotko sinä NN huolehtia NN:stä, jakaa ilon hetket ja raskaat ajat hänen kanssaan, rakastaa häntä ja hoivata häntä [kunnes kuolema teidät erottaa]?

Vastaus:

Tahdon.

Hoidettavalta

Te NN, (NN, ...) ja NN olette tulleet pyytämään Jumalan siunausta. Tahdotko sinä NN ottaa apua ja huolenpitoa vastaan NN:ltä, rakastaa häntä, kulkea hänen vierellään hetkien ja vaikeiden hetkien läpi, ja olla häntä lähellä [kunnes kuolema teidät erottaa]?

Vastaus:

Tahdon.

Siunattaessa ihmissuhdetta, jota varjostaa sairaus tai muu huoli

Te NN, (NN, ...) ja NN olette tulleet pyytämään Jumalan siunausta suhteellenne. Tahdotteko kulkea toisten vierellä, iloita yhdessä elämän hyvistä hetkistä ja kulkea huolen / sairauden / vaikeuksien läpi yhdessä toisten kanssa?

Vastaus:

Tahdon.

Siunattaessa ihmissuhdetta, jota muiden on vaikea hyväksyä

Te NN, (NN, ...) ja NN olette tulleet pyytämään

Jumalan siunausta suhteellenne. Tahdotteko kulkea toistenne vierellä läpi elämän, iloita yhdessä elämän hyvistä lahjoista, kulkea vaikeuksien läpi toistenne kanssa ja tukea toisianne silloinkin, kun ette saa tukea muilta ihmisiltä?

Vastaus:

Tahdon.

10. Sitoutumisen symboli

Jos siunaamisen yhteydessä annetaan sormus, sormukset tai muu sitoutumisen symboli, voidaan pitää seuraava rukous ennen sormuksen / sormusten tai muun symbolin antamista.

Rukouksen jälkeen siunattavat voivat lausua toisilleen vapaamuotoiset lupauksen. Solmittaessa elämän mittaiseksi tarkoitettua parisuhdetta voidaan käyttää avioliittoon vihkimisen kaavaan sisältyviä sormuslupauksia.

Jos sitoutumisen merkiksi annetaan (vastaanotetaan) muu symboli kuin sormus, sanamuotoa muokataan vastaamaan tilannetta.

Pappi lausuu pitäen sormusta (sormuksia) koholla

Rukoilkaamme sen liiton / ihmissuhteen puolesta, jonka merkinä tämä sormus on (nämä sormukset ovat).

Kaikkivaltias Jumala.
Sinä olet antanut ihmisille
[lähimmäisen]rakkauden
lahjaksi ja tehtäväksi.
Sinä itse siunaat niitä, jotka turvautuvat sinuun.

Ehdotuksessa siunaamistoimitukseen voi liittyä joko juridinen toiseen sitoutuminen (avioliiton solmiminen) tai vapaamuotoinen ei-juridinen sitoutuminen (esimerkiksi avioliiton siunaaminen).

Mikäli suhteen osapuolet haluavat, osapuolet voivat antaa toisilleen sormuksen tai muun symbolin, joka kuvastaa heidän sitoutumistaan.

Sitoutumisen symbolin antamisen yhteydessä voidaan ehdotuksen mukaan pitää vihkimisen kaavan sormusrukousta mukaileva rukous ja/tai lausua sormuslupauksia vastaava lupaus toiselle osapuolelle.

Sitoutumisen symbolin antamisen yhteydessä lausuttava rukous perustuu Avioliittoon vihkimisen kaavan sormusrukoukseen.

Siunattavien tilanteesta riippuen voidaan siunattavien saamaa lahjaa kuvata joko rakkautena tai lähimmäisenrakkautena.

Ota suojelukseesi tämä ihmissuhde (liitto).
Auta NN:ää [...] ja NN:ää (etunimet) elämään
ihmissuhteessaan (liitossaan) niin,
että heidän molempien / kaikkien on hyvä olla.
Auta heitä
[pysymään toisilleen uskollisina ja]
palvelemaan toisiaan kiitollisin mielin.
Tätä rukoilemme Herramme Jeesuksen
Kristuksen tähden.

S Aamen.

Ehdotettu sanamuoto ei välttämättä edellytä ikuista uskollisuutta, esimerkiksi ystävyysuhdetta siunattaessa. Jos siunaamiseen kuitenkin liittyy keskinäisen uskollisuuden velvoite, se voidaan sisällyttää rukouksen sanamuotoon.

Avioliiton vahvistamisen sanamuoto on identtinen avioliittoon vihkimisen kaavan sanamuodon kanssa.

11. Avioliiton vahvistaminen

Jos siunaamisen yhteydessä solmitaan avioliitto, pappi julistaa kihlakumppanit aviopuolisoiksi.

P Te olette nyt ottaneet toisenne aviopuolisoiksi ja tunnustaneet sen julkisesti Jumalan kasvojen edessä ja tämän seurakunnan (näiden todistajien) läsnä ollessa. Vihkisormus on annettu avioliittonne merkiksi. Sillä valtuutuksella, joka minulle on uskottu, vahvistan teidän liittonne ja julistan teidät aviopuolisoiksi.

12. Siunaaminen

Siunattavat voivat polvistua. Siunaussanat voidaan laatia vapaasti yhdessä siunattavien kanssa.

P Olkoon yllänne kirkas taivas

jalkojen alla lämmin maa.

Saakoon rakkaus Jumalan tänään elämäänne koskettaa.

Siunatkoon teitä kolmiyhteinen Jumala, Isä ja (+) Poika ja Pyhä

Henki.

TAI

Jumalan Henki ohjatkoon teitä,

Jumalan voima varjelkoon teitä,

Jumalan viisautta opettakoon teitä,

Jumalan käsi suojelkoon teitä,

Jumalan tie antakoon teille suunnan.

Siunatkoon teitä kaikkivaltias ja armollinen Jumala,

Isä ja (+) Poika ja Pyhä Henki.

TAI

Jumala, kaiken hyvyyden ja rakkauden lähde,

Olkoon teidän kanssanne niin ilon kuin murheen päivinä.

Siunatkoon teitä kaikkivaltias ja armollinen Jumala,

Isä ja (+) Poika ja Pyhä Henki.

Avioliittoa siunattaessa voidaan käyttää myös avioliiton siunaamisen kaavaan sisältyviä siunaussanoja.

”Olkoon yllänne kirkas taivas” mukailee Anna-Mari Kaskisen runoa.

TAI

Herramme Jeesuksen Kristuksen armo (+), Jumalan rakkaus ja Pyhän Hengen osallisuus olkoon teidän kanssanne.

S Aamen.

13. Virsi

Virren sijasta voidaan käyttää muuta musiikkia

14. Yhteinen esirukous

Rukous voidaan valmistella myös yhdessä siunattavien tai toimitukseen osallistuvien kanssa.

Parisuhdetta siunattaessa

1. Pyhä Jumala, taivaallinen Isä. Jo alusta alkaen olet siunannut luomakuntaasi runsailla lahjoilla. Anna siunauksesi nyt NN:lle ja NN:lle, niin että he saavat kasvaa keskinäisessä rakkaudessa. Anne heidän iloita yhdessä elämän lahjoista ja anna heille paljon onnen hetkiä toistensa kanssa.

[Rohkaise heitä kasvamaan yhä läheisempään yhteyteen, niin ettei mikään erottaisi heitä. Auta heitä kaikissa elämän vaiheissa rakastamaan toisiaan ja olemaan toisilleen uskollisia.]

Auta heitä kulkemaan myös raskaiden hetkien läpi yhdessä toistensa kanssa. Varjele heitä sairaudelta ja onnettomuuksilta, kaikelta, mikä saattaisi vahingoittaa. Jos jokin koettelemus kohtaa, anna sen viedä heitä entistä lähemmäksi toisiaan ja sinua.

Tätä rukoilemme Herramme Jeesuksen Kristuksen tähden.

Ehdotettu parisuhteen siunaamisen rukous yhdistää avioliiton siunaamisen rukousten 3 ja 4 tekstejä.

Rukouksen toista kappaletta voidaan käyttää, mikäli rukouksessa halutaan korostaa sitä, että parisuhteen osapuolet ovat sitoutuneet suhteeseen eliniäksi, esimerkiksi toisiinsa eliniäksi sitoutuneen avoparin kohdalla.

Vihkimisen yhteydessä

2. Kaikkivaltias, armollinen Jumala.

Me kiitämme sinua rakkauden lahjasta. Siunaa NN:ää ja NN:ää, jotka ovat sinun edessäsi solmineet avioliiton.

Me kiitämme sinua siitä, että he rakastavat toisiaan, luottavat toisiinsa ja tahtovat pitää huolta toisistaan läpi elämänsä. Rohkaise heitä kasvamaan yhä läheisempään yhteyteen, niin ettei mikään erottaisi heitä. Auta heitä kaikissa elämän vaiheissa rakastamaan toisiaan ja olemaan toisilleen uskollisia.

Varjele heitä sairaudelta ja onnettomuuksilta, kaikelta, mikä saattaisi vahingoittaa. Jos jokin koettelemus kohtaa, anna sen viedä heitä entistä lähemmäksi toisiaan ja sinua. Tätä rukoilemme Herramme Jeesuksen Kristuksen tähden.

Uusperhettä siunattaessa

3. Taivaallinen Isämme. Me kiitämme sinua siitä, että saamme tänään iloita yhdessä NN:n ja NN:n avioliittoon / parisuhteeseen perustuvasta perheestä. Kiitos siitä, että olet antanut heidän löytää toisensa ja johdattanut heidät yhteen.

Anna NN:lle ja NN:lle monia yhteisiä ja onnellisia vuosia ja voimia, niin että he jaksaisivat palvella toisiaan. Auta heitä olemaan lähellä toisiaan.

Me rukoilemme tänään sinun siunaustasi koko perheelle. Siunaa kaikkia perheenjäseniä ja auta sinä heitä [kiintymään toisiinsa ja] rakastamaan toisiaan. Opeta elämään yhdessä, ymmärtämään toisia ja antamaan tilaa kaikille

Vihkimisen yhteydessä voidaan käyttää myös muita avioliittoon vihkimisen, avioliiton siunaamisen tai morsiusmessun kaavan esirukouksia.

Ehdotettu esirukous uusperheen puolesta perustuu Avioliiton vuosipäivän rukoushetken kaavan esirukoukseen 2.

Kolmannen kappaleen hakasulkeissa olevaa sanamuotoa [kiintymään toisiinsa ja] voidaan käyttää tilanteessa, jossa uusperhe on vielä kohtalaisen uusi.

Vaihtoehtoisesti uusperheen siunaamisen esirukous voitaisiin laatia Anne Anttosen ja Terhi Paanasen v. 2015 laatiman ehdotuksen mukaisesti, Anttonen & Paajanen 2015, 7.

perheenjäsenille. [Auta heitä säilyttämään yhteys ja kasvamaan yhä syvempään yhteyteen kaikkien rakkaidensa kanssa.]

Anna Pyhän Henkesi asua heidän kodissaan, siunata heidän perhettään ja kaikkia heidän rakkaitaan. Rohkaise meitä jokaista vaalimaan yhteyttä rakkaittemme kanssa. Kuule rukouksemme Jeesuksen, Vapahtajamme tähden.

Adoptio- tai sijaisperhettä siunattaessa

4. Taivaallinen Isämme.

Me rukoilemme tänään sinun siunaustasi

NN:n, [...] ja NN:n perheelle.

Siunaa kaikkia perheenjäseniä ja auta sinä heitä [kiintymään toisiinsa ja] rakastamaan toisiaan.

Opeta elämään yhdessä, ymmärtämään toisia ja antamaan tilaa kaikille perheenjäsenille.

[Auta NN:ää ylläpitämään ja rakentamaan yhteyttä ja luottamusta vanhempaansa NN:ään /vanhempiinsa NN:ään ja NN:ään ja sukulaisiinsa. Siunaa heitä ja johdata heidän elämäänsä sinun tahtosi mukaiseen suuntaan.]

Anna Pyhän Henkesi asua heidän kodissaan, siunata heidän perhettään ja kaikkia heidän rakkaitaan. Rohkaise meitä jokaista vaalimaan yhteyttä rakkaittemme kanssa. Kuule rukouksemme Jeesuksen, Vapahtajamme tähden.

Ystävyssuhdetta (kahden tai useamman ystävyksen), ryhmää tai harrastusporukkaa siunattaessa

Rukouksella yhteyden säilyttämisestä kaikkien rakkaiden kanssa voidaan huomioida myös uusperheen lasten etävanhemmat.

Ehdotettu esirukous uusperheen puolesta perustuu Avioliiton vuosipäivän rukoushetken kaavan esirukoukseen 2.

Hakusulkeissa olevaa sanamuotoa [kiintymään toisiinsa ja] voidaan käyttää tilanteessa, jossa adoptio- tai sijaisperheen jäsenet eivät vielä ole kiintyneet toisiinsa.

Hakusulkeissa olevaa sanamuotoa voidaan käyttää tilanteessa, jossa sijoitettu lapsi pitää edelleen yhteyttä biologiseen vanhempaansa /vanhempiinsa.

Ehdotettu rukous perustuu Morsiusmessun kaavan esirukouksen 2 tekstiin.

5. Jumalamme ja Luojamme,
kaiken hyvyyden ja rakkauden lähde.

Sinä olet antanut NN:n [...] ja NN:n ystävyyttä toistensa kanssa ja antanut heidän ystävyytensä kasvaa ja syventyä. Vahvista heidän ystävyyttään entisestään, ja anna heidän palvella toisiaan ystävinä niin, että heidän ystävyytensä on siunaukseksi heille molemmille / kaikille.

Herra, sinun luonasi on elämän lähde.
Auta meitä elämään lähellä sinua ja lähellä toisiamme.
Anna meille voimaa ja rakkautta,
niin että jaksamme kantaa toistemme kuormia
ja antaa toisillemme anteeksi.

Koko maailma kaipaa toivoa ja rakkautta.
Anna meidän tuntea, että sinä olet Jumalamme ja me sinun kansasi. Sinä olet luonut meidät, ja sinun kädessäsi on meidän elämämme. Sinä tunnet meidät ja annat meille armon.
Ylistys sinulle Jeesuksessa Kristuksessa, meidän Herrassamme.

Siunattaessa ihmissuhdetta, jossa osapuolet edustavat eri kulttuureja ja/tai uskontoja, voidaan liittää seuraava teksti johonkin esirukouksista 1-5

Sinä olet luonut jokaisen ihmisen erilaiseksi, ja ihmiset yhdessä omaksi kuvaksesi. Kiitämme rikkaudesta, jota kulttuurien ja/tai uskontojen erilaisuus tuo elämäämme.

Opeta meitä joka päivä kuuntelemaan ja oppimaan toisiltamme. Opeta meitä ymmärtämään ja kunnioittamaan toisiamme entistäkin syvemmin. [Auta meitä säilyttämään yhteys molempiin kulttuureihin ja/tai uskontoihin ja/tai

Tätä ja alla mainittuja erityistilanteita varten ei esitetä kokonaan erillisiä rukouksia, vaan nämä rukoukset voidaan sisällyttää tilanteeseen soveltuvaan yllä olevaan esirukoukseen.

Yhteyden säilyttämisen puolesta molempien kulttuureihin, uskontoihin tai kotimaihin voidaan rukoilla tilanteessa, jossa ihmissuhteen joku osapuoli on muuttanut toiseen maahan tai kulttuuriin. Rukouksen tarkka sanamuoto on syytä sovittaa siunattavien elämäntilanteen mukaiseksi.

kotimaihimme ja sukulaisiimme.]

Siunattaessa ihmissuhdetta kriisin jälkeen, voidaan liittää seuraava teksti johonkin esirukouksista 1-5

Taivaallinen Isä, Sinä tunnet vaiheet, joita NN [...] ja NN ovat käyneet läpi. Rukoilemme, että anna kriisin kääntyä oppimiseksi ja sitä kautta siunaukseksi ja voimavaraksi heidän elämässään.

Jumala, sinä opetat meille ihmisille rakastamisen taitoa myös kriisien ja koettelemusten kautta.

Johdata sinä NN:ää [...] ja NN:ää toimimaan niin,

että he saavat rakastaa ja palvella toisiaan

ja että heidän on jatkossa hyvä olla yhdessä toistensa kanssa.

Siunattaessa ihmissuhdetta, jossa toinen hoitaa toista, voidaan liittää seuraava teksti johonkin esirukouksista 1-5

Me kiitämme sinua siunauksestasi ja rukoilemme: Ole NN:n kanssa, tue ja vahvista häntä. [Jos tahtosi on, tee hänet terveeksi.] Anna NN:lle voimia olla hänen tukenaan ja hoivata häntä. Anna toivon säilyä ja kantaa eri vaiheissa.

Ehdotettu rukous mukailee rukoushetken Sairaalan luona rukousta.

Siunattaessa ihmissuhdetta, jota varjostaa sairaus tai muu huoli, voidaan liittää seuraava teksti johonkin esirukouksista 1-5

Kristus, Vapahtajamme. Sinä tiedät, millaista on elää kivun ja sairauden / huolten keskellä. Me rukoilemme: Ole NN:n [...] ja NN:n kanssa. Tue ja vahvista heitä kivun / sairauden / huolen keskellä. Anna toivon säilyä ja kantaa joka hetki.

Ehdotettu rukous mukailee rukoushetken Sairaalan luona rukousta.

Siunattaessa ihmissuhdetta, jota muiden on vaikea hyväksyä, voidaan liittää seuraava teksti johonkin esirukouksista 1-5

Kristus, Vapahtajamme. Sinä tiedät, millaista on elää toisten

torjumana. Kiitos ystävästä, joka kulkee / ystävästä, jotka kulkevat vierellä. Anna siunauksesi meidän elämäämme. Siunaa myös kaikkia heitä, joiden on vaikea hyväksyä suhdettamme / parisuhdettamme / avioliittoamme. Ole heidän kanssaan ja johdata sinä heitä Pyhän Henkesi voimalla.

15. Isä meidän

Herran rukous lausutaan yhteen ääneen.

Herran rukouksen ekumeeninen sanamuoto on Jumalanpalvelusten kirjassa.

Isä meidän -rukouksen sanoja ei ole sisällytetty tähän ehdotukseen.

IV Päättös

Ehdotuksen päätös vastaa avioliiton siunaamisen kaavaa sillä poikkeuksella, että Raamattu annetaan vain aviopareille, ei kaikille siunattaville.

16. Siunaus

Siunaus voidaan myös laulaa.

Jos siunauksen yhteydessä on toimitettu vihkiminen, pappi antaa aviopuolisoille Raamatun Herran siunauksen jälkeen.

P [Herran siunaus]

S Aamen.

Herran siunauksen sanoja ei ole sisällytetty tähän ehdotukseen.

16. Lähettäminen

Kehotus lausutaan juuri ennen lähtemistä.

P Lähtekää rauhassa ja palvelkaa Herraa [ja toisianne] iloiten.

*17. Päätösmusiikki

Päätösmusiikkina voi olla virsi, laulu ja/tai soitinmusiikkia.